

Franjo Frančič

SHIZO

Novela (1)

*Marveč, kar je neumno v tem svetu,
to si je Bog izbral, da osramoti modre,
in kar je slabo v tem svetu,
to si je Bog izbral,
da osramoti, kar je mogočnega.*

1 Kor 1,27

Ta svet, razdrobljen in razčefukan na tisoče bežecih fragmentov, na milijarde krušljivih, minevajočih drobcev, ki se nezadržno usipajo v temo poza-be. Besede, glasovi, podobe, kako varljivo je, kako mučno jih je znova pri-klicati, kako bedni so ti poskusi, da bi kot mali bog oživil na papirju tisto, kar je izbrisano, kot koraki, kot čas. Kot vsa pisma, ki jih nisi poslal, kot vsa po-tovanja, ki jih ne boš niti izsanjal, kot neštete deklamacije v prazno, brez teže in smisla.

Ne boš zapisoval zgodb drugih, samo če zgodbe potrkaajo same, naj be-sede pridejo same, kot val, kot reka.

Samo, vse tri si poznal, skoraj bi se ti zapisalo: dobro. Prostitutko, poli-caja, morilca. Bili so del tvojega življenja, prostora in spomina.

Ona, bila je drugačna že od časov otroštva, bila je lepotica in privid mla-dostnih blodenj, privid, ki je tu in tam zbledel in se kot komet znova pojavil. Občudoval si njeno zunanost, njen način hoje, njene dolge, vitke noge, nje-ne mesene ustnice, njeno izzivalno pozibavanje v bokih, njen angelski obraz, njeno magično privlačnost.

V tisti proletarski soseski montažnih blokov je bila kot zvezda sredi puščobne sivine asfaltnih ulic in vegastih zidov.

Bila je ideal. Njeni ostareli laški fukači z limuzinami, njeno krzno in šik obleke, njeni bliskoviti odhodi in prihodi s taksijem, vse to jo je delalo še bolj zanimivo in skrivnostno. Vedno je bila naličena, urejena, kot pravljjična vila, bi-la je svetleč privid resničnosti. Kaj zato, če so stare ptt delavke govorile, da se kurba, koliko nočnih drkanj in klicev mulcev je samo sčarala njena podoba.

Ko te je poklicala mnogo let kasneje, nisi mogel verjeti, da je ona. Obiskal si jo, zaman si iskal podobe svojega otroštva. V mali garsonjeri je sedela zdelana, bolna in uničena ženska, blizu petdesetih.

Rekla je: rada bi, da napišeš mojo zgodbo, plačala ti bom!

*

Mavrična vrata, ne vem kje naj začnem, seveda se te spomnim, tak mali mulo si bil kot toliko drugih, le da se sama nerada spominjam tistih časov, vem, vem, vi ste me imeli za nekakšno princeso, pa sem bila vse prej kot to. Samo, najraje ne bi govorila o tistem času, kaj, snemal boš, meni je prav. Glej, kaj naj o tem, človek se trudi, da zabriše za seboj, ne rečem, da je lahko, če ne poskušaš, vsaj poskušaš, te razčefuka, na tisoče kosov. Glej me zdaj, saj me ne prepoznaš, povej mi, ni res? Veš, kaj je najhuje zdaj, to, da imam točno odmerjen čas, pol leta, nič več, prej manj, zdaj ne morem reči, storila bom to ali ono, zdaj sem točno zamejena, polna sem bul. Samo, če že sprašuješ, zdaj ne čutim svojega telesa, pa je bilo moje orodje, naj se sliši še tako čudno, grozljivo je to, da vem, čutim, kako mi čas beži, polzi, da se zavedam, kako mimo je šlo, življenje, vse. Samo, če me že sprašuješ, mavrična vrata so tisto, o čemer sem sanjala kot otrok, vedno sem si želela svojo hišo z mavričnimi vrati, še sama ne vem zakaj. Leta kasneje, ko sem imela svoj salon, sem si na vrata nalepila veliko tapeto mavrice. Oprosti mi, ker preskakujem, ta obsevanja, čisto so me zdelala, nič ne jem, nič ne spim, ne veš, kako je to. Ne vem, se spomniš moje mame, ne bom rekla, ne bom trdila, da mi je ona zavdala, da je bila ona kriva, sploh ne bom govorila o krivdi, samo, če se spomniš, še ko je bila stara, imela je deset, dvajset let mlajše tipe, otrok sem bila še, peti, šesti razred, ko je bilo prvič, moj očim je bil, stric, njen tip, trideset let je imel, jaz pa sem bila otrok, tako živo se spomnim, kako je bolelo, kako me je razklal na dvoje, fukal me je ves peti razred, po dvakrat na teden me je fukal, leto dni je živel pri naju, veš, kakšna je bila ona, vedno se je postavila za svoje moške, tako jih je imenovala, strah jo je bilo staranja, vse bi dala samo zato, da so v predsobi visele moške hlače. Še snemaš? Prav. Tako je bilo to razčefukano otroštvo, enajst let sem imela, ne več, dvakrat na teden me je fukal mamin moški, potem se navadiš, otopiš, še zdaj vidim tega kosmatega tipa, kako suva vame, kako se slini, mama je morala vedeti, veš, da je morala, samo ni ukrenila ničesar, tako se je slinil, še slekel me ni, samo hlačke mi je dal dol in me podrl podse, takrat, ko mame ni bilo, samo ona je morala vedeti, bala se je, da bo šel, kot so odšli drugi, kot je odšla njena lepota, veš, nekoč je bila lepotica, ne vem, če si moški lahko sploh to predstavlja, komu naj bi povedala, migaj, daj, mešaj, mi je ukazoval, jaz pa sem ležala pod njim, niti jokati se nisem upala, veš, tako je bilo, to, še snemaš, samo

zdaj, ko sanjam prehod, saj ne more biti drugega, smrt, stopiš v nek drug prostor, mar ne, sanjam, da bo ta prostor imel mavrična vrata. Danes nisem pri močeh, ne morem več, daj, pridi, prosim, jutri prav?

*

Čas, ni ga, samo zidovi.

Nespečnost in podobe, ki se vračajo.

Mar ni cel svet zgrajen na principu zapora?

Nisi pred rojstvom zaprt v varne stene materinega trebuha?

Niso zaprte meje držav, niso zaklenjena vrata naših stanovanj?

Niso zaprte sive palače vladnih pisarn?

Ni umetnost zaprta v muzeje, knjige, slike, ni znanost zaprta v inštitute, niso otroci zaprti v vrtce in šole, trgovci v trgovine, bolniki v bolnice, norci v norišnice, narkiči v mamila, pijanci v steklenice, vojaki v kasarne, šoferji v kabine svojih tovornjakov, živali v hleve, moški in ženske v zakon, nismo vsi prepričani, da smo neke vrste ujetniki svobode?

Mar niso še mrličiči zaprti v krste in naš pepel v žare.

Vsak teden mu napišem pismo, dve. Kdaj pa kdaj se potrudi in mi odgovori.

Pa sva skupaj gor rasla. Vem, on je zdaj pisatelj, sladko se mu jebe! Saj nimam kaj pričakovati, samo besedo, nekaj besed bi mi veliko pomenilo. Da mi odgovori, če lahko on razume, zakaj sem ubijal. Ne samo zato, ker piše, zato, ker bi se to lahko zgodilo komurkoli, tudi njemu.

Ko je Kajn ubil Abela, je šel v arest? mu napišem na razglednico. Se spomniš tiste lepotičke iz drugega nadstropja, ne vem kako to, samo sanjalo se mi je o njej.

*

Včeraj sem govoril s tistim pisateljem. Nakladač, kaj on ve o življenju? Včasih mu povem kakšen drobec, kako jaz vidim to sranje od življenja. Samo, mu rečem, ni kaj pisat, mu ponavljam, to je resnično življenje. Biti policaj, kako ti naj opišem to?

Ne boš razumel, ker nisi poskusil! Mar zato, da pišem o rudarjih, moram tudi sam v rudnik? vpraša. Ne, Samo, veš, jaz se vsak dan srečujem s smrtjo, mu odgovarjam.

A rudarji se pa ne? vztraja. Jaz se srečujem s smrtjo drugih, ne le s svojo. Hočeš, da ti povem, kako jaz vidim svoj zadnji primer, hočeš? bi ga rad prestrašil. Prav, bom poskusil, rečem in naročam novo pijačo.

Moški in ženska sta se ustavila ob garažah, zvodnik in prostitutka. Prepirla sta se, ona je hotela steči, grozil ji je, po nekaj korakih jo je ujel in s petjo zbil na asfalt. Ko jo je prvič šutil z nogo, je zakričala na pomoč, tisti obupani, cvileči glas, ki so ga slišali mnogi v sosednjih blokkih. Prijel jo je za lase, vlekel jo je po tleh proti parkiranemu avtu. Ljudje so se zbirali ob oknih. Zgroženo so opazovali njegovo početje, kriki jih niso prebudili iz otopenosti. To se ni dogajalo njim, pomembno jim je bilo le to, da niso vmešani. Samo starka, ki se ji je življenje iztekalo, samo ona je zbrala dovolj poguma in je telefonirala. Njegova noga je švisnila po zraku in jo zadela v sredino obraza. Dekletova glava je trdo udarila ob asfalt. Topo je udarilo. Telo je nekajkrat trznilo in obmirovalo. Zdaj je on panično stekel do avta in divje speljal.

Čez sedem minut so prišli reševalci, policija, dve minuti kasneje. Dežurni zdravnik je ugotovil: smrt zaradi zlomljenega tilnika. Ljudje so prišli bliže, polglasno so komentirali dogajanje. Ko smo iskali priče, so se znova razbežali. Kaj praviš?

Ni slabo, je rekel pisatelj, samo še malo domišljije.

No, pa ti zaključí, sem mu rekel.

Truplo dekleta so naložili v rešilni voz. Vitka noga v salonarjih z visoko peto je nihajoče, pozdravljala v slovo. Nekdo v bližini je streljal na jato golobov. Slišati je bilo otroški jok. Prve dežne kaplje so zabobnale ob asfalt in počasi spirale krvave madeže.

Ni slabo, mu vrnem. Na hitro se poslovim in skočim do kluba. Samo tam se lahko resnično sprostim. S poželenjem gledam mlado študentarijo. Lepi so. Nagovorim dolgolasca: si za pijačo?

*

Ne vem, zakaj so policaji taki ciniki. Znanec, ki sedi v arestu zaradi umora, znova teži s pismi. Kako mu naj pomagam, kako mu naj povem, da se ne morem vživeti v njegovo sceno. Res je, da sem ga poznal v mladosti. Samo, kaj naj storim? Kako se naj prebijem iz labirinta njegovih zmedenih besed?

Vključim kasetar in prebiram osnutek zapiskov. Težko je z besedami, težko priklíčejo čas, podobe, zven, vonj, vsaj ponaredek življenja. Sami drobci so, to življenje, čas, prostor in svet, nešteto fragmentov. Sesevano je.

Dež, dež. Deklica se je skrila v kot. Mama je šla ven. Deset let ji je. Strah jo je.

Zdaj grem, reče ženski glas, prosim te, bodi pridna, ubogaj ga.

Mala, mala, kje si? odmeva.

Moški neslišno odpre vrata in stopi v otroško sobo.

Ne skrivaj se, saj ti nič nočem, ne prižigaj luči, govori in se ji bliža.

Velik je, tako strašljivo velik.

Strah jo je, tako strah. Fizične bolečine, a še bolj pričakovanja, ko mama odide in ji naroči, naj bo pridna. Trdo jo položi na posteljo, razkreči mali nogi.

Tako velik je. Tako strah jo je. Dež, dež.

Koluti kasetarja se počasi vrtijo, zaripel ženski glas, besede, klici, tišina, besede in belina listov, razsutih po tleh.

*

... veš, nočem in ne morem se spomniti vsega, takrat, samo, njej je bilo po svoje prav, vedela je, kaj se dogaja, kako me je strah, kako me je bolelo, saj sem bila samo otrok, nič drugega, samo čas gre mimo, steče, potem, leta kasneje, izogibali sva se pogovora o tem, niti odrasla nisem, ko mi je pokazala mojega očeta, od daleč, zapitega klošarja, na nek način sem jo razumela, hotela se je izkupati iz dreka, njen način je bil, da se je obešala na moške, pravim ti, na nek način sem jo razumela, lahko bi me gladko dala v dom, v rejo, ker sem bila moteča, ker sem bila ženska, kako strastno je znala sovražiti ženske, ne vem zakaj, morda se jih je bala, samo, pri šestnajstih sva si že delili moške, v prvem letniku srednje trgovske so že trzali za mano, padali so name, ne vem, kaj so takrat videli, mojo lepo lupino, dala sem mnogim, takrat še nisem bila profesionalka, toda od tiste scene v otroštvu, bilo je samo nategovanje, lahko razumeš, fizično nisem bila prisotna, gibi, saj veš, če začne kurba uživati pri svojem poslu, ga mora pustiti, samo, to moje telo, bilo je edino orožje, ki sem ga premogla, to so hoteli, ne mene, samo moje telo, saj ne rečem, tudi zaljubljena sem bila, samo, bilo je kot led, zame je bila le telovadba, samo, mama me je vpeljala v to, nikoli za denar, samo za darila, napol otrok sem bila, ko so me nategovali in fukali, ti gospodje, ne vem, kje jih je našla, mama, dobessedno ponoreli so za mano, z rok so mi jedli, vse bi naredili, tako radodarni so bili, dali bi mi vse, v zameno za moje telo, moj sok, pri sedemnajstih sem že pustila šolo, ni imelo smisla vse skupaj, po svoji sem bila svoji stari celo hvaležna, moram reči, nikoli ni silila vame, s tem in tem tipom pa moraš spati, ne, sama sem si izbirala moške, lepili so se name, kupovali so mi na tone zlata samo zato, da so mi povohali pičko, lahko to razumeš, se me spomniš, kako sem takrat izgledala, ne vem, kemija, samo pogledala sem koga, dvakrat, pa je bil moj, pa je storil, kar sem hotela, samo, že takrat je bila sama mehanika, ribsanje, drgnjenje, vsaj zame, ne, nisem trpela, to ne, samo, rekla sem si, glej, prepoceni jim dajem edino kar imam, svoj sok, svoje telo, svojo mladost, svoje meso, ti ne veš kako malo, se spomnim iz tistih časov, ker sem sproti zabrisala, ker drugače ne bi preživela, saj sem, tiste prve čase, iskala moškega, ki me bo varoval, ki me bo razvajal, ki me bo branil pred tem svetom, tako idealistično, romantično sem si predstav-

ljala in čakala na svojega princa, ki me bo usmerjal, ki me bo imel rad, če že hočeš, samo, ni ga bilo, vsi so me hoteli samo fukat, nekaj časa, pripravljeni so bili plačati, ni bilo pomembno, koliko, samo, ni ga bilo, ki bi me imel rad, za njih sem bila lep predmet, uporaben lep predmet, samo kasneje, postalo je rutina, posel, mavrica na vratih vedno večji prived, zdaj pa, velikokrat se mi zdi, da ves čas pada dež, da so dežne kaplje kot vrelo olje, ki mi žge kožo, zdaj, ko ne čutim svojega telesa, prav tega telesa, ki je zadovoljilo na stotine moških, ne vem, kaj naj ti še povem, otroštvo, otroštvo, samo to ponavljaš...

*

Ne razmišljam več o maščevanju, nič več upornosti proti jetniški upravi, nič več načrtovanj pobegov, samo skrivanje osebnih predmetov, zatrta spolnost in sanje, čez čas, postanejo dnevi robije monotoni, časa ni več, ne premika se: jest, spat, srat, vstat, življenje na zunaj teče in vendar ga ni.

Na omarici fotografija sina. Dve leti in pol je star. Maškare. Oblečen je v levčka.

Samo, še zdaj me zalije bes, če pomislim na tistega policaja, pedra, ki me je aretiral. Če bi bile njegove izjave nekoliko drugačne, če bi na sodišču pričal tako, kot je bilo v resnici; samo, če v arestu ne šteje.

Njega bi razsul z užitkom. Videl sem ga, kako vlači mlade tipčke okoli.

Samo, tu so ljudje, ki se mu bodo maščevali.

Pisatelj spet ni odpisal, ne vem, če ima smisel, da mu pisarim. On je zunaj, jaz notri. Upal sem, da bo razumel, ker sva se poznala od prej, da bo morda celo ukrepal, ker kaj mi naj pomagajo njegove zadnje besede, ki mi jih je poslal pred meseci: ... ta svet, poln razkošja in bede, bogastva in revščine, poželenja, potrošniške zasvojenosti, nasprotij, lakote in presitosti, večnosti nasilja in vojn, izgube vizij, morda je ključ ljubiti ta svet, kot spoštovati resničnost, razviti lastno sposobnost za igranje določene vloge, če je Antigona pred tisočletji rekla, da ni rojena za sovraštvo, temveč, da bi ljubila, potem lahko rečemo, da nismo rojeni zato, da bi tolerirali, marveč, da bi ljubili, ker v nasprotnem sovražimo, preganjamo, morimo ...

Samo blejanje. Je bila Antigona kdaj v zaporu, so njej grozili tako, kot so mojemu sinu?! Kaj, prekleto, sem storil drugega, kot da sem branil svojo družino! Vzamem sinovo fotografijo in jo stisnem k srcu.

V predalu poiščem obledele časopisne izrezke: Brutalni umor ali samoo-bramba?

*

Študent je pobral svoje stvari, a postelja še vedno diši po mleku. Za trenutek sem zaspal. Prikradla se je mora. V deževnem jutru sem videl silhuete,

ki stojijo na bregu reke. Drobne kaplje se usipajo iz pepelnato sivega neba. Truplo dekleta je z nogami v vodi. Nima dokumentov, reče pisatelj. Kakšno zvezo ima to? ga vprašam.

Če nima dokumentov, potem ne obstaja, reče. Veš, čas je, da nekdo pospravi tudi tebe, rečem in vzamem pištolo iz toka. Ne mene, ne mene! zakriči.

Zbudim se in hitro skuham kavo. Ne smem zamujati, že tako mi na poslu gledajo pod prste. Ne vem, vedo ali ne vedo, vseeno mi je. Pred leti, ne rečem, samo zdaj, časi so se spremenili. Vprašanje pa je, koliko so se ljudje. Na srečo nisem edini, ki se je opredelil.

– Ne vem, zdaj poskušam prvič pisati po magnetofonskih posnetkih, se spomniš tiste lepote iz bloka F? me je vprašal.

– Tiste, ki jo je prodajala mama?

– Ne vem, ona trdi drugače. Deset kaset sva posnela, dvanajst ur pogovora, pa ne vem, kje in kako naj začnem, kako naj zadevo zapišem?

– Zakaj jo sploh bi? sem ga vprašal.

– Prosila me je, umira.

– Ja, vsi umiramo, sem rekel, vem, vem, dobra mrha je bila, dober košček, potem je ena prvih zabredla v prostitutcijo. Ti bo plačala?

– Bo, ja.

– Potem je pa v redu, sem ga skušal potolažiti. Kaj še več hoče. Kot ponavadi sem odšel prvi. On je slonel tam na šanku in čečkal v notes rimske številke.

– Življenje, mi je rekel, sami kotaleči se drobci so, kot milni mehurčki, čas, ujeti čas, z besedami je težko, tako težko.

Pustil sem ga, da se razjoka sam. Kaj pa ni težko v življenju?

*

Sklonjen je nad mizico, se ziba in fiksira pogled na rjavi trak na kolutu, ki se ritmično vrti v krogu.

... ne, res ne vem, zakaj tako vztrajaš, vem, da ti da otroštvo pečat, samo mislim, da pretiravaš, ne moreš se samo obračati, kaj je bilo, drugače pogo-riš, ti bi lahko vedel, ne vem, kolikokrat ti naj ponovim, ni mi bilo lahko, navadila sem se, kaj mi je ostalo drugega, dril je, vse te podobe, saj lahko razumeš, dobro, zlorabili so me, kaj naj bi, po eni strani je bil res pekel, samo, moji obrambni mehanizmi, hitro sem se prilagodila, kaj naj bi drugega, treba je preživeti, s tistim, kar pač imaš, prilagodiš se, obe z mamó sva se, ne, nisem je sovražila, nisem mogla, saj razumeš, koliko let sva živeli skupaj, saj lahko razumeš, da nikamor ne pelje to, da se razgrebeš...

Izključí magnetofon. Kot obred je, spet stoji ob oknu in opazuje otroke na igrišču.

Zaradi otroka sem ubijal, mu piše iz zapora, kaj drugega mi je ostalo? Po- leg so priloženi časopisni izrezki. Ne pri posnetkih ne pri pismih ne najde rdeče niti, kot da se vrti v krogu. To so njuni zgodbi.

V preskoku vidi njega, malo zaporniško celico. Vidi njo, kako skoči iz li- muzine in v smehu reče: kaj, mulčki, si ga mečete na roke? Vsi trije so tam, starki pomagajo spraviti premog v klet. Pride brezzobi, lokalni pretepač, ki jih je vedno ščipal, suval, izsiljeval za denar. Visoko v zrak moli svoj kaza- lec.

– Veste, kje je bil ta prst, grozeče sprašuje.

Presrani so, prestrašeni.

– V pički je bil, veste, kje je to? Pred minuto, zdaj pa, vsi po vrsti mi ga boste polizali! zahteva.

Razbežijo se, njega ujame, ker je najbližji. S kolenom ga sune v pleksus in mu kazalec zabije v usta.

– Sesaj, sesaj, preklet kurac! kriči in ga tolče z glavo ob zid.

Nato pride tipček, ki je postal policaj in sesuje brezzobega od zadaj, s strahovitim udarcem lopate. Če bi udaril s stranico, bi mu presekal glavo na dvoje.

Tako je bilo, vsi štirje so bili na istem dvorišču. Štiri zgodbe, ki so se ne- kako povezale.

Stopi stran od okna in znova vključi magnetofon, lovi njene besede.

... praviš, da se me dobro spominjaš iz tistih časov, žal ne morem reči enako, seveda pa se spominjam mularije, ki je dežurala pred blokom, ti si bil gotovo med njimi, da ste fantazirali o meni, saj niste bili edini, da sem bila kot vila, tako je s tistim, kar je nedosegljivo, imelo je čar, prva potovanja v Italijo, takrat so bili pravi klienti, gospodje, čeprav so bili starci, čeprav so ti- pi napol razpadali, kaj potem, če sem jim ga morala pol ure cuzat, da se jim je dvignil, samo, zdaj vidiš, če bi si to venomer ponavljala, bila sem še otrok, ne moreš razumeti, tudi jaz ne...

Kaj pa moje življenje? reče polglasno.

*

Brutalni umor ali samoobramba?

... zle napovedi so se uresničile, pred petčlanskim senatom okrožnega so- dišča se je danes začelo sojenje osemtridesetletnemu S.-ju, značilnost prve- ga dne je, da priče usodni dogodek opisujejo vsaka po svoje, stanovalci so dalj časa opozarjali na nevarnost konflikta z žrtvijo S., ki se je v poznih po- poldanskih urah pojavil pred stanovanjem žrtve, da bi razčistil več časa traja- joči spor zaradi groženj petletnemu sinu, pogovor se je sprevrgel v prepir, prerivanje in pretep, ki se je končal z brutalnim umorom, dejstvo, da je ob-

toženi žrtev večkrat zabodel, česar ta ne zanika, vendar trdi, da je po nožu posegel v samoobrambi, kar pa je tožilec ovrigel, ta uboj je stanovalce četrti zelo razburil, saj je bil umorjeni znan kot razgrajač, ki je večkrat grozil s fizičnim obračunavanjem, tudi drugim stanovalcem bloka, sodni izvedenec je na današnjem zaslišanju med drugim dejal, da sta bila po njegovem mnenju, upoštevajoč globino vbodnih ran, žrtev in napadalec v tesnem stiku, obtožen je, da je zaradi davljenja žrtve za nekaj trenutkov izgubil vid in da se najbolj usodnih trenutkov ne spominja, kar pa je ovrгло pričanje kriminalističnega inšpektorja, ki se je na prizorišču krvave drame pojavil v nekaj minutah, ta namreč trdi, da je bil napadalec miren, natančno mu je opisal sam umor in izjavil: če bi bilo potrebno, bi to še enkrat storil...

Kljub pozni uri ne more zaspati, premetava se po ozki zaporniški postelji.

Zapre oči in posamezni kosi, raztrgani, mu valovijo skozi možgane:
 on in otrok,
 on in nož,
 on in zidovi,
 on, ko se sklanja nad trzajočim, spačenim obrazom, zalitim s krvjo,
 on in hiša v ognju.

V soboto pospraviš vsa pisma, magnetofon, ne veš točno zakaj, ta slab občutek, ko je treba po hčerko, grenkoba, kdaj se je zgodilo, da sta se oddaljila, da ne najdeš več radosti ob srečanjih z njo. Pa ni bilo vedno tako. Bil je najbolj pekoč poraz, to, da te je pričela sprejemati drugače, kot tujca, strica, pa si se boril, ne da ti jo dodelijo, to, da bi bila na tvoji strani. Morda je bila napaka v vračanju, o neki fatalistični predstavi, da je familija trdnjava, otok, kamor se lahko umakneš po bojih drugje.

Kajti tvoja familija je bila razvalina.

Pika.

Morda te je zato pritegnila zgodba znanca, ki je v zaporu zaradi umora, morda si zato prisluhnil prostitutki, morda zato, ker je s štiridesetim letom prišla vdana otopelost, rutina šablona, do sebe, do ljudi, do pisanja. Morda zato, ker si sam pričel hoditi k plačani ženski, ker si sprejel, da gre v življenju za eno samo veliko trgovino, daj – dam. In samo zato gre, je rekla umirajoča lepotica: kako dober trgovec si. Vsak med nami pač prodaja tisto, kar ima. Če ima, če nima, pogori, zblazni ali se vrže v politiko.

V deževni soboti, hodiš mimo ekrana računalnika, pospravljaš listke in lističe, brskaš kot kokoš po gnoju, za zgodbo, ki je eksplodirala na tisoče kosov. Mar ni življenje mozaik?

Ločil si se samo iz enega razloga: egoizma!

Še pol ure in pozvonila bo tvoja hči, ki ti postaja vse bolj tuja, zavrtela se bo v krilu in te vprašala:

– Očka, kaj misliš, zakaj potočki ponoči ne spijo?

*

Živci mi pokajo po šivih.

Ne vem, kaj je ljudem, vsak teden nov umor. Hči dotolkla mater, niti dvajset jih ni dopolnila. Zdravila se je na psihiatriji, shizofrenija. Ne vem, te institucije, zapori, norišnice, gradovi, čemu sploh so? Toliko, da jih odstranimo, začasno. Sicer pa, svet se razsuva, ropi, vlomi, umori, tega je dvakrat več kot nekoč.

Norico sem moral zaslišati:

– Zakaj si to storila?

– To idejo sem imela dolgo.

– Si sovražila mamo, povej mi vzrok, je imela druge moške?

– Ne, nisem je sovražila, imela je samo enega moškega, občasno, nič me ni motil.

– Kaj pa oče?

– Njega sem spoznala šele pred leti.

– Mi poveš, zakaj si uporabila nož?

– Ne vem. Hotela sem se rešiti pritiskov, to je bil edini način, nisem mogla drugače.

Nikogar ne sovražim, samo žrtev je bila lahko samo ona.

– Ti je zdaj lažje, si se rešila pritiska?

– Ne, ni mi.

– Imaš še vedno enake misli, bi lahko še komu to storila?

– Ne, ne bi.

Bila je prisotna in spet ne. Pred spanjem je nož skrila pod vzglanik. Prvič jo je zabodla, ko je mama spala. Drugič, ko je stekla za njo in jo od zadaj, pod lopatico. Mama se je obrnila in takrat je sunila tretjič. Presekana srčna aorta. Vse mi je natančno opisala.

Sanjal sem o majhnih kapljah krvi, ki padajo izpod neba. Prihrumela je reka krvi in me hotela zaliti.

V šoku sem se zbudil, za trenutek, dva sem plaval v morju krvi.

Zblaznel bom, če bom še dolgo ostal v tem poslu.

*

Gledam to svojo hčer, gledam jo in jo primerjam, prihaja čas, ko bi ji morala razložiti ta kaos od življenja, pa ne znam. Lagati ji ne morem, nikoli ji nisem.

Ko sem se ločila, sem ji rekla, nič ti ne bom razlagala o tvojem očetu, sama si boš ustvarila svojo predstavo, nič ti ne bom govorila. Samo ne, ona je čakala na mojo sodbo.

Danes jo peljem k njemu, vem, da je vznemirjena, čeprav zna to dobro prikriti.

Opazujem jo, kako se spreminja, kako postaja svoj človek. Ne morem mimo tega, da ne bi delala primerjave z njim. Enaka šoba na obrazu, enaka vztrajna trma, ko misli, da ima prav, iste uporniške oči, ki sijejo v zamaknjenosti.

Vse večkrat mi reče: pusti me na miru.

Pa nočem nič od nje.

Pa pride on in je srečna. Samo, moj bivši mož, kot da tega ne opazi, noče opaziti.

Če pride po njo, vedno se mu mudi, ne usede se, ne spije niti ponujene kave, same fraze so ga. Kot da ga preganja nevidna krivda. A bolečine in krivde se ne da deliti. Ko ga gledam, kako ne ve, kam bi se dal, kako se prestopa, ne morem verjeti, da sem s tem človekom preživela dvanajst dolgih let. Sem bila jaz kriva, da se je porušilo? Sta bili med nama povezanost in bližina?

Sem bila morda jaz kriva, da me je dobessedno porinil v stran.

Na tisti točki, ko ni spal z mano mesece, ko si nisva preko dne izmenjala niti stavka, dveh, sem vedela, da je konec.

Naravnost sem ga vprašala, če ima drugo žensko. Seveda je zanikal, samo, nisem mu verjela. Ženska to čuti, skoraj zavoha, ko moški spi z drugo žensko. Naj se še tako trudi, ne more prikriti. Saj, drugje se da blefirati, samo pri zadevah postelje ne. Očital mi je hladnost, celo frigidnost, on, ki bi eksperimentiral do nezavesti. Vedno sem bila tradicionalistična, iskala sem varnost. Nisem ga omejevala, samo, sado, mazo, to mi ni bilo nikdar blizu. Pa ni bilo samo to. Po drugi strani pa tista njegova prikupna zmedenost, večno uporništvo, to je ohranil, to me je privlačilo, da sem vztrajala toliko let.

Morda bi lahko krpala naprej.

Samo, ko gledam svojo odraščajočo hčer, vem, da sem storila prav.

✱

... ne vem, zakaj tako vztrajaš, ne vem, kaj naj ti še povem o otroštvu, vem, da je malo, samo lagati pač ne morem, spomnim se, nekoč, ko mi je bilo pet, šest let, mama me je poklicala v spalnico, s tipom sta se ravno spravljala k fuku, rekla mi je, naj se povzpnem na ramena moškemu, naj ga zajaham okoli vratu, pa sem, on jo je nabijal, jaz pa sem gledala materin spačeni obraz, nisem vedela, mar trpi, kaj se dogaja, ne vem, kaj naj ti še povem, naj

razgrnem vso svinjarijo, nočem več brskati po njej, pa tudi pozabljeno je, ne spominjam se vseh tistih moških, materinih in svojih, kasneje, ko sem bila profesionalka, vedno sem zahtevala ola gumo, tudi od tipov, ki so bili z mano dalj časa, vedno sem uporabila gel, vedno sem se znala prilagoditi vsakemu, da mu je čimprej prišlo, velika večina ni zdržala pet minut, samo, ko je bilo mimo, zame je bil zgolj posel, kot karkoli drugega, ne vem, če lahko razumeš, jaz sem vodila in obvladovala igro, nešteto tipov je bilo, samo ne spominjam se njihovih obrazov, ko so šli skozi vrata, isti trenutek so bili pozabljeni, sicer pa mama ni bila nikdar groba do mene, če sem rekla, da mi ni do njenih iger, me ni silila, da bi gledala, kako jo fukajo, samo ni skrivala, bila je nimfomanka, doživljala je serije orgazmov, vse stanovanje se je treslo od njenih krikov, po dva tipa je imela tudi isti dan, res, nikoli ji ni bilo dovolj, samo tega ni skrivala, taka je pač bila, uživačka, zato pa meni, po tisti sceni v petem razredu, ni mi nikdar zares prišlo, ne vem, kaj je orgazem, vse skupaj je postalo delo, rutina, samo da bi zdaj do nezavesti brskala po vsem tistem dreku, veliko tega bi našla, samo bila bi tudi krivična, bilo je pač moje otroštvo, zaznamovalo me je, vsako te, kdo pa lahko meri, kje je meja, čas pa, ta, drobi in melje vse pred seboj, kaj naj danes s tem, vem, rekel boš, da se v tistem času skriva ključ, morda, samo, kaj naj s tem ključem danes, kaj?...

*

Čez dan se je trudil, da bi se izgaral v arestantski delavnici. Popoldne je šel celo v telovadnico, po petnajst ur je bil na nogah, pa vseeno ni spravil skupaj več kot štiri, pet ur spanja.

V dolgih urah noči, ko je čas obmiroval, je razmišljal o svojem blagem očetu.

Je bil samo šleva ali obupanec? Mama je bila družinska fašistka in versko blazna. Ona je dala pečat tistega časa, ko je bežal od tistih velikih, poslikanih soban, ki so ga navdajale z grozo, v bližnji kino. Oče je sprejel vsa pravila in zakone, ki mu jih postavila ona. V njunem dvojcu brez krmarja je bil otrok pomota.

Spominjal se je, kako so ravnali z njim, kako se ga skoraj niso dotikali, ga pestovali, božali, crtali. Spominjal se je, kako je skoraj boleстно pogrešal fizični dotik.

Spomnil se je, kako ga je enkrat tedensko zapirala v kopalnico. Zapirala ga je sicer ona, samo on ji ni nikdar nasprotoval. Tam je klečal v temi, na mrzlih ploščicah ali sirkovih krtačah, to je bilo ob sobotah ali nedeljah. Vlekla ga je v kopalnico, ga ščipala med potjo, ga suvala in drgnila in venomer govorila: kar na bruhanje mi gre, ko te gledam, kot en velik smrten greh si, nič ne bo iz tebe, nikoli ne bo nič iz tebe! In potem ga je zaprla v temo kopalnice, dvakrat je obrnila ključ in šla. V začetku ga je bilo strah teme, potem se

je privadil, izmišljal si je načine maščevanja materi. Videl se je, kako jo s kuhinjskim nožem zabada v njen zaripli obraz. Stari pa je samo kimal in hodil prodajat žeblje v železnino, se klanjal in molčal.

Nekoč je prisluškoval pri vratih.

– Ta mali pankrt me ne bo komandiral!, je kričala ona.

– Kakšen pankrt? se je branil on.

– Ti sam veš, kako je bilo s tem, po dva spontana splava na leto sem imela, vsako leto po dva, veš koliko let, preden je prišel na svet on, veš koliko otrok sva pobila, samo zaradi tebe, ker si bil taka žival, potem pa sem te napodila iz svoje postelje, pa se je vseeno rodil, prijel, to hudičevo seme!

– Saj bi se lahko zaščitila, če bi hotela!

– Kaj, glas boš povzdigoval, kaj sem se sploh zapletla s tabo, življenje sta mi uničila, ti in ta mali pankrt!

– Nehaj!

– Kaj, kričal boš, udari me, če se upaš, s sekiro te bom ponoči, samo pazi se, k tisti tvoji šantavi, stari kurbi še hodiš?!

– Kaj pa govoriš?

– Ne imejta me za norca, ti in tvoj sin, ven bom šla, oblekla se bom in me ne bosta več videla, dovolj vaju imam, v samostan bom šla, za kuharico, dovolj vaju imam, kri mi pijeta!

To je bila najhujša grožnja. A odšla je le k večernicam. Sovražil ju je, čakal na čas, da zapusti dom.

Skoraj zaspi, ko ga zalije slepeča svetloba, prekriža prste, stisne jih v pest, skloni se, da bi odgnal podobo moškega, ki leži v krvi na tleh in hrope.

*

Že ko stopim v stanovanje, vem, da se bo bivša obrnila stran, nima smisla, da bi jo nagovoril, le kdo je ona? Mala kar steče k meni. Odmaknem se, nerodno mi je, da bivša vidi, kako reagiram, kako me prizadene. To, da je otrok tako razdvojen. Bivša stoji tam v kotu, ženska, ki je bila moja žena dvajset let.

Kaj naj bi pomenila vsa ta leta, so sploh bila? Gledam jo in ne rečem nič. Ni šans, da bi ji pokazal, ne!

Mala govori kot toča: kam greva, ata, samo ne spet v živalski vrt, zdi se mi, da živali trpijo v tistih kletkah, si videl medveda, kako se zaletava v rešetke, lahko greva najprej na pico, če hočeš, greva v kino, prav?

Seveda mi je prav, karkoli izbere. Še vedno me spremlja pogled bivše, kot da vojna med nama še vedno traja. Da, ljubezen, če sploh je, traja nekaj trenutkov, sovraštvo, to pa tli in gori, desetletja.

S hčerko s težavo najdeva film, o katerem ni poplave krvi, seksa in nasilja.

Ko jeva pico, vpraša:

- Tako tiho si danes, bom lahko spala pri tebi, me imaš sploh kaj rad?
- Veš, da te imam rad, samo danes ne, oprostí, rečem.

In to je res. Čutim, da je poleg mene, zvečer pa, ko mora oditi, ko jo peljem nazaj, postaja napadalna, zapre se. Takrat začutim, da jo izgubljam.

Niti pozdravi me ne in steče k bivši, ki stoji med vrati in gleda v tla. Stran, stran, si rečem, ne morem več prebirati pisem morilcev, poslušati izpovedi umirajočih prostitutk, morbidnosti policajevih krvavih štorij.

Po dveh mesecih spet pokličem osemnajsletnico. Deset jurjev računa za seks, petnajst za oralca. Po osmi uri, reče.

Dvakrat pozvonim spodaj na vratih. Odpre mi svetlolaska otroških potez. Z roko se dotakne mojih ustnic. Za hip preskoči elektrika.

- Bova tako kot vedno? vpraša.
- Tako kot vedno, rečem in skočim v kožo dvojnika.

Kot obred je, točno določeni vlogi imata, dialog. Sleče ti hlače in te položi na posteljo. Preden ti natakne ola gumi, ga pomečka in nadrka.

- Me imaš rad?
- Imam te rad!
- Boš plačal to svojo ljubezen?
- Plačal bom.

Daš ji denar. Malo ga pocuza in se nasadi nate, ve, pozna te, da ti pride samo v tem položaju. Z žametom ti pokrije oči, v enakomernih sunkih se dviga in spušča, stopnjuje gibe, čutiš njeno pičko, oklene se je, vedno bolj groba je, čutiš njene zobe na prsih, misel plane sama: zdaj naj umrem, tako!

Kadiva brez besede.

- Kmalu spet prideš?
- Da, kmalu, odgovorim.

*

Gnoj si, navaden gnoj, ne moreš brez moškega, ne gre samo za seks, tako negotovo se počutiš, pa si točno vedela, da je poročen, pa si rekla, ne bom se zapletala s tipi, ki so poročeni, ki imajo familije. Samo se je zgodilo, priznal je, da mu je samo za avanturo, da pa se lahko dobivata vsake toliko časa, če si za to, ker sprememba dobro dene, je cinično dejal. Kot da govori o športu. Samo oba sta bila sestradana, on, ker ga je žena pustila v posteljo enkrat na mesec, ti, ker si bila leto dni brez moškega. Niti štirideset jih nimaš. Samo, to je bilo že potem, ko sta pijana obležala skupaj, ko sta se nekaj mesecev spogledovala v službi, potem, ko je bilo prepozno. Samo da bi bila samo

kantica za praznjenje, začimba za spremembo, to pa ne. Zdaj pa, vsak delovnik se srečata v službi, namiguje, ves čas se bojiš, če ni povedal drugim. Dajva še zadnjič, te je skoraj prosil, povej, se nisva dvakrat krasno imela, te je nagovarjal, vikend imam, pa greva lahko konec tedna tja. Ne, si rekla, da se bo spet podrgnil ob tebe. Zakaj si takšna, je govoril, zakaj? Potem pa, ko pride bivši mož po hčer, ne veš, kam naj se daš, krožiš po mestu, ne veš, kam in s kom bi šla posedet, pa čakaš, da bi te kdo ogovoril, ne veš, kaj je s tabo, ne znaš več poiskati stika z ljudmi.

Se bojiš, sebe, ljudi?

Koga se bojiš?

Bivši mož pripelje hčer. Brez pozdrava steče v svojo sobo in se zaklene.

*

Ne vem, če mi bo kdo verjel, samo vse težje hodim na pogrebe. Bil je čas, ko je bila smrt samo statistika, odgrnil sem rjuho in opravil posel. Morda se je ta odnos spremenil, ko sta mi v prometni nesreči umrli mama in sestra. Policaj, pa naj bi se bal smrti? bi rekel pisatelj. Za njega je tako vse na papirju. Ja, moji dve ženski, pogrešam ju. Bili smo povezani, bili smo kot familija. Moje otroštvo je bilo srečno, nisem pogrešal očeta. Stisne me, ko pomislim, da sestra ni dopolnila niti trideset let. Mati je bila bolna, samo venomer optimistična. V času odraščanja, ko smo bili revni, je znala najti svetle plati življenja. Zaupal sem jima, pogovoril sem se lahko o vsem. Bili smo resnično prava familija.

Pogreb je bil cirkus. Sodelavec se je dol počil, pol leta po upokojitvi. Pri obvoznici se je našopal s tableti, se polil z bencinom in zažgal. Identificirali smo ga po zobovju. Ob žari so se zvrstili govorniki, častne salve, govori, blejanje. Kje so bili vsi, ko je potreboval človeka za navaden pogovor? Trajalo in trajalo je.

Nehote sem podoživljal pogreb svojih žensk. Strlo me je, nisem se več pobral.

Praznina zeva, strah me je pobrskat po starih albumih. Po pogrebu sem hotel v klub, pa je sodelavec težil in vabil na pijačo. Ločil sem se, končno sem spet svoboden!, je tulil. S težavo sem se ga rešil. V klubu sem srečal svojega bivšega.

Propalica je postal, ne vem, kaj mi je bilo, da sem šel z njim v njegov pajzel.

– Tako dober si bil z mano, potem pa si se ohladil, pomagal si mi, ko mi je težil sostanovalec, saj še veš, zrezati me je hotel, ne vem, kako bi se končalo, če ne bi posredoval ti, je govoril in govoril.

– Si bil spet na psihiatriji? sem ga vprašal.

- Kako veš, se je tresel in pokleknil.
- Njegov pogled živali pred zakolom me je razrajcal.
- Droge te bodo pokopale, sem mu rekel.
- In potem se je vrnil spomin, vonj po olivnem olju.
- Vse bom storil zate, me je rotil in objemal.
- Nato je bilo slišati samo še vzdihe in cmokanje fafanja.

*

Slepa okna, štiri stene aresta in vračajoče se občutje jalovosti.

Zaman čakaš na pošto. Tu si odrezan, si in te ni. Čas miruje. Po večerji se znova posvetiš starim pismom.

- Poslušaj, Kec, kaj mi je pisala ta prasica, niti leto dni nisem sedel, niti leto dni ni zdržala! nagovoriš sojetnika.

- Človek božji, ne vem, kaj bi rad, vedno enake deklamacije, stokrat sem že slišal, da ti nisi kriv, da si samo branil družino, želodec me boli od vsega, tisti pretep pri kosilu, tip ga je zarezal v vrat, obrnilo se mi je, vsa hrana, vsa tista kri, ti odgovori v valovih.

- Samo, kaj bom rekel sinu, ko pridem ven?

- Ne filozofirat, še lep kos je pred teboj, nimaš podlage, nimaš dovolj jajc!

- Jih imaš ti? ker si se vdal.

- Jaz sem tretjič tu, nekako se je treba pomiriti s svetom in sabo, pa čeprav tu, v ječi.

- Samo stavek, Kec, ta pove vse, vztrajaš.

- Pa daj, tako ali tako ne bo od spanja skoraj nič.

Bereš: ... moram ti sporočiti, da sem končno, v oklepaju, upam vsaj, zbrala dovolj poguma, da pod vsem, kar naju je doletelo, potegnem črto! Sam veš, da mi ni lahko na tak način končati najino zvezo, ker sem prisiljena misliti na najinega sina, in bla, bla, ti si, kakršen si, ne vem, če me boš prav razumel, življenje gre naprej, vem, da ti je v tvojem položaju težko, samo, ločitev je nujen korak, ker otroku moram ustvariti nov dom, prosim te, da bi razumel, da me ne bi obsojal, vedno bom cenila, kar si storil, čeprav sedaj razmišljam, da je bil tudi drugačen način, zdaj, ko je prepozno za naju, samo sin, tak čudež je...

- Kaj bi rad, da ti tudi jaz vsak dan po dvakrat zrecitiram svoje sranje, svojo balado, kaj, ne bom ti težil, da je z ženskami težko, brez njih pa še težje, kaj naj ti rečem, dvakrat sem bil poročen, srečen pa sem, da nimam več babe, tega kamna okoli vratu, ta druga, prava lepotica je bila, prava prasica, zaradi nje sem tu, in sebe, po rokah sem jo nosil, kurbico, ni bilo stvari, ki si jo je zaželela, da ji ne bi kupil, drugače nisem znal, pa se je vseeno kurbala oko-

li, kaj naj ti rečem, ko poslušam tvoje zgodbe o versko fanatični stari, vsak teče svoj krog pekla, deset let mi je bilo, moj stari je bil po malem ves čas strgan, bolan, takrat pa, pričel je govoriti okoli, da ima norega, invalidnega sina, da ga zaradi mene zasledujejo in mučijo, je govoril okoli, v zobe naj bi mu vgradili prisluskovalne naprave, kričijo in mu grozijo, kaj naj naredi z norim sinom, zakaj moram plačati jaz to ceno, je tulil in krožil med ljudmi, vdrli bodo, zaradi tebe me bodo zaklali, je tulil, zaradi tebe, je blaznel in se zaprl v kopalnico, si prerezal žile na zapestjih, zato mi je bilo tako slabo danes, ko so se šitihali, toliko krvi je bilo takrat, pritekla je izpod vrat, kjer smo dežurali, deset zajebanih let sem imel, nihče več me ni mogel prepričati, da nisem jaz kriv za njegovo dejanje, potujejo Kecove besede v belo temo noči.

V misli se mu vračajo prestrašene otroške oči.

In potem tisti varljiv občutek: časa ni.

*

Otroške oči v temi. Strah, drobci strahu.

Vsak šum, odmev glasu, odsev sence, ga plaši.

A najhujše je pričakovanje.

Zvije se v dve gubi, mali embrio, poje si in se ziba.

Naj se še tako trudi, ne more zaspati. Nedaleč stran vidi luči v steklu oken.

Ta slepa okna, kot pečat se vtisnejo v dušo spomina.

Senca se grozljivo bliža.

Otrok steče, krikne in se zbudi.

Noč. Otrok ne spi.

*

Napol visita za šankom.

– Nekam siv in zdelan si danes, reče pisatelj.

– Kurc, lahko je tebi govorit, tapkaš v svojem krogu, jaz pa, včeraj smo imeli klavnico, hči je sešitihala mater. Popoldne pa še pogreb, sodelavec, nekaj mesecev je bil v pokoju, strgalo se mu je, prišlo je za njim. Zastrupil se je, polil z bencinom in zažgal. Si lahko to predstavljaš? vpraša policaj.

– Dobro, dobro, spijva še eno turo, ga miri pisatelj.

– Nič ni dobro, ti rečem, da nič, udari s pestjo po plehu in spi je vecchio v enem požirku.

– Ti vsaj nimaš bivše žene za vratom, otroka, familije, niti trenutka miru nimam. Pa še tisti tip iz aresta mi pisari kilometrska pisma.

– Tisti, ki je z nožem južnjaka? Spomnim se, moral sem pričati na sod-niji.

– Ja, tisti!

– Kaj pa veliki roman o kurbici?

– Stoji, miruje, poslušam trakove, ne vem, kje bi začel.

– Na začetku! Ta svet je razčefukan na kose, to naše življenje! reče po-licaj in znova naroči.

Približa se jima ostareli pridigar:

... ni več Juda, tudi ne Grka, ni več sužnja, tudi ne svobodnega, ni več moškega in ženske, kajti vsi ste eno, v Jezusu Kristusu, brata moja, prisluh-nita sveti besedi, ne obračajta hrbta, čas apokaliptičnih jezdecev prihaja...

– Kaj serješ govno, tu je pekel, tu, vidiš! Če hočeš, spij kaj, če ne, se po-beri! pobesni policaj in ga odrine.

– Dobro, pusti človeka, ves presran je! ga brani pisatelj.

A pridigar se ne da:

– Če se je zgodil res umor, iščemo morilca, če je res smisel, brata moja, iščimo Odrešitelja, samo eden je!

Policaj skoči k njemu, ga zagrabi za vrat in dvigne od tal:

– Ti boš mene jebal, kaj pa ti veš o umorih, jaz, vsak dan imam krvave roke, nagledal sem se krvi, vidiš te roke, jih dobro vidiš?! ga davi.

Pisatelj mu s težavo razklene roki, odrine ga in se zazre v njegove od-sotne oči:

– Pizda, kaj je s tabo, si znorel?!

– Greva kam drugam, tu ni miru, nikjer ni več prekletega miru, da bi se človek zapil! tuli policaj in vrže bankovec na šank.

Počasi se odmajeta.

– Ne vem, kaj je to, film mi bo počil, podira se, prej si govoril o famili-ji, misliš, da jaz ne pogrešam svoje mame in ljube sestrice, samo povem ti, pride dan, vzamem svojo pištolo, lepo, mirno, v usta jo dam in sprožim, v hi-pu, bo vsega konec, tega jebanja, prijatelj moj, v hipu!

*

Takoj ko je prejel sporočilo, da je hči pobegnila od doma, je začutil za-dovoljstvo maščevanja. Ne more je obvladati, ni srečna z njo, je pomislil in trenutek za tem stekel na policijo.

– Ne skrbite, je rekel dežurni policaj, če bi bilo kaj hudega, bi vedeli.

– Samo ura je skoraj polnoč! se je razburil in zahteval znanca.

– Ga poznate? je pomenljivo vprašal.

– Ja, dobra prijatelja sva, je rekel.

– Ni ga v nočni, jutri pride, je rekel dežurni in se obrnil k računalniku.

Čakal je na bivšo in razmišljal o bedi svojega pisateljskega životarjenja. Morda ga je spomnil utripajoči zaslon računalnika.

Vključeval se ni v noben klan, krog, pisal je za revije, za natečaje, za časopise, pisal je po naročilu, pisal je za lokalce, samo za politike še ni pisal. Opazil je, da so knjige postajale vse tanjše, da se je ponavljal. Večino časa in energije je porabil za male pisarije, ki so mu omogočile golo preživetje. Zato tudi ni zahtevala alimentov, preprosto jih ne bi mogel plačevati. Ona je delala v veliki firmi, ki je štancala instant reklame. Samo cekina, tega je imela dovolj. V bistvu, si je mislil, so pisatelji tej družbi odvečen balast, okrasek, ki ga privlečejo ven ob obletnicah, kulturnih praznikih. Toliko bede in dvočnosti, toliko pehanja, vsak je obdeloval svoj mali vrt, skrbel za svojo rit, literatura je drsela v komercialo, štelo je le to, koliko izvodov se proda. Na drugi strani pa elitizem in prazno pozerstvo.

In vendar, ne bi mogel živeti drugače.

Policaji privedejo zapitega tipčka, ki opleta sem in tja. Sesujejo ga na tla in uklenejo. Končno pride bivša žena, pepelnato sivega obraza.

– Jaz nisem kriva, ničesar nisem kriva, reče in sede poleg.

On se odmakne.

– Kaj ti je, sem kužna?

– Ne napadaj, vse bo še v redu.

– Ja, zate?!

– Ti si pustil mene, ne jaz tebe!

– Je mar važno?

– Zame je, reče ona in zadržuje jok.

– Daj, nehaj s cirkusom!

– Ja, kar glej stran!

Besede preidejo v sikanje. On vstane in stopi k oknu.

Prekledo, pomisli, s to žensko je preživel dolga leta.

*

Otrok stoji med vrati in ju gleda.

Ona steče.

On stoji tam, s hrbtom obrnjen stran.

Zavijanje sirene oglušujoče para ušesa.

*

Nemirno hodi po dnevni sobi. Na mizici leži kuverta z denarjem.

– Ne morem vzeti denarja, ničesar konkretnega še nimam, reče pisatelj.

– Ja, vidim, da nisi zadovoljen, hrope in pokašljuje ob prižiganju nove cigarete.

– Ne gre za to, da bi bil jaz zadovoljen, sploh ne vem, kaj naj bi ti pomenila ta knjiga?

– Saj sem ti rekla, da nekaj ostane za mano.

– Nekaj?

– Ne samo nekaj, knjiga je živo bitje. Vem, da ne moreš razumeti, kaj mi pomeni, ti venomer ponavljaš: povej mi kaj iz otroštva, spomni se detajlov, spomni se!

Tam v knjigi bi bilo moje življenje!

– Ni tako preprosto. Zakaj ponavljam, da mi pripoveduj o otroštvu: ker je tam ključ!

– Dobro, samo, sem ti povedala, kar se je dalo izbrskati, ta drugi del, o moških, o ljudeh, o trgovini življenja, ne vem, ni veliko ljudi, ki ima podobno zgodbo, saj vem, lahko rečeš, da je vsaka življenjska zgodba posebna, samo, veš koliko moških sem imela, stotine, tisoče, na neki način je vsak odnesel del mene, ker je tako malo ostalo, ker me je strah, pred resničnimi mavričnimi vrati, reče in sede na kavč.

V garsonjeri je zatoхло. Na steni so obešene kičaste reprodukcije v pozlačenih okvirih.

– Veš, saj posnetih trakov imava veliko, poskušal sem, samo vse je tako shizoidno, nametano, brez repa in glave, reče pisatelj in se odpravlja.

– Tako kot moje življenje, reče ona.

Obmolkneta.

– Ne hodi še, ga skoraj prosi.

Sede nazaj in vključi mali magnetofon.

– Veš, šest splavov sem imela, nič spontanih, šest otrok bi lahko imela. Prej nisem razmišljala o tem, šest otrok, šest rožnatih trupelc, ki smo jih spustili v odtok, lahko bi obdržala vsaj enega, vidiš, če ne zaradi drugega, zaradi tega nisem mogla obsojati svoje matere.

Pozorno jo opazuje.

– Potem pa, pri petindvajsetih, sem se dala sterilizirati.

Napetost popusti, besede tečejo kot reka.

*

Deklica se je skrila.

Kam se skrijejo metulji pred dežjem? pomisli.

*

Znova preberem pisateljevo pismo:

Oprosti, ker se nisem oglašal, na neki perverzen način ti zavidam bivanje med štirimi zidovi, tam so vsaj neka vsiljena pravila, tu pa: shizo!

Verjamem ti, da si bil prisiljen braniti familijo in sina, samo zakoni te družbe udarijo počez. Če si povratnik, dva vloma, pa dobiš tri, štiri leta, če ubiješ ženo, pet, šest let, za olajševalne okoliščine gre, ti jih nisi imel, če si živina na položaju, če kradeš, če si nahitro dovolj nakradeš, lahko s tem denarjem potem kupiš vse. Največji lopovi, manijaki in norci so na svobodi.

Kaj mi pomaga to, prosil sem ga samo za kratek obisk, za pogovor, on pa filozofira, moralizira, kaj me briga za druge?!

Vse norce, manijake in lopove zamenjam za dan svobode! Da bi videl sina.

Spet enake moraste sanje. Ostrina noža in otroške oči. Roka se samodejno dvigne, ko jeklo zareže, zahrešči, vidim otroka, ki stoji v prosojni svetlobi, vidim neskončno stopnišče, dvojnika, ki se dvigne nad truplom, z jezikom polize kri in steče za otrokom.

*

– Pobil jih bom, vse jih bom pobil! zatuli sredi more.

Roka jetniškega kamerada Keca ga strese za brado.

– Človek božji, zbudi se!

*

Na policiji imam spet nornhaus.

Zasliševal sem ga ure in ure, lepo sem mu rekel, priče imamo, lepo te prosim, ne me jebat direktno v glavo, tanke živce imam, sesul te bom, pa če letim iz službe!

Pa je rekel: ne, nisem bil jaz! Partner je poskušal zlepa, da bo bolj mila kazen in podobno obljube. Ni priznal. Deset ur smo se nategovali, ko se mi je pričel trgati film.

Kaj misliš, frajer, sredi belega dne napadati starčke?! Posmehnil se mi je in vrgel: cajko, jebi se! Zravnal sem ga z direktom in nabil s kolenom, da je požiral lastne zobe; ko je bil na tleh, sem ga šutil med rebra. Sodelavec me je na silo odtrgal od njega.

– Kaj je s tabo, se ti meša, se ti cufa, pizda, ne veš, kakšne kontrole imamo zdaj?!

Tipček je v krvi ponavljajoče momljal: nisem jaz, nisem jaz!

– Prenapet si, dopust potrebuješ, je rekel šef, spočij se, pojdi kam!

Odkimal sem. Kam naj grem, nimam kam, bi mu najraje odgovoril.

– Vzemi se v roke, zadevo bomo prikrili, ti pa se spočij, to je ukaz! je zaključil debato.

Lahko je bilo njemu govoriti iz pisarne, teren, to je pa druga scena. Jaz pa delam, pet, šest dni na teden, po osem, deset, dvanajst ur, nočna dežurstva! Za koji kurac?

Bomo pa stavkali, je rekel debeluh od sindikata.

Kako naj policaji stavkajo? Vrhovni šef je rekel ob svojem nastopu: mi smo zato tu, da se nas bodo falotje bali in šel poljubljat rit papežu. Prav gotovo. Scena je eksplodirala. Od kar so šli komunisti v maloro, ni bilo več kontrole.

In potem tisti pisar rezgeče o fukari, ki umira, ki hoče imeti svojo knjigo za slovo. Kot da je to ne vem kaj takega? Kaj on ve o resničnem življenju, nič, manj kot nič. Naj gre z mano na teren, nič več ne bi fantaziral. On pa, da je hči pobegnila od doma, da mu pisarijo arestanti, da ga jebe bivša žena, da od pisanja komaj živi. Delat naj gre.

Ne vem, razpada svet, jaz, spomini na preteklost. Grem v klub in se ga zažrem.

Morda srečam koga. To je moj dopust.

*

Poskuša se zbrati, lovi besede, poskuša jih zapisati:

... ne vem, kaj naj ti povem, čas odraščanja, in to, hitro je šlo, v bistvu lahko rečem, da sem imela rada samo dva tipa v življenju, bilo je drugače kot z drugimi, bi lahko rekla, samo, da ne bi mislil, tudi jaz sem bila zaljubljena, samo prvi, po nekaj mesecih, udaril me je, mislila sem, da se bo spremenil, res se je, na slabše, bil je močan človek, veš kaj hočem povedati s tem, v vsem je imel svoje mnenje, obvladoval je sebe in svet, samo postajal je vse bolj nasilen, nisem več zdržala batin, poljubov, daril, ukazov, preprirov, tepeža, samo, ob njem sem se počutila močno, veš kaj hočem reči, varno, pred svetom, pred ljudmi, drugi pa, bil je fantast, danes je bil poln cekina, jutri berač, stavil je in izgubil, samo, razvajal me je, ne boš verjel, mesec dni sem imela svoj srebrni bmw in šoferja, on je venomer prodajal in kupoval, gozdove, ki jih ni imel, avtomobile, traktorje, vse živo, končalo se je v zaporu, saj veš, velika afero z avtomobili, samo bil je kralj mojega življenja, življenje pa gre po svoje, ni pravljica, samo čas z njim je bil najlepši čas mojega življenja, toliko, da ne bom govorila samo o grozljivkah, seveda pa sem imela tudi potem resnejše veze, samo, najbolj pomembno mi je bilo, da so bili moški, ki so me varovali, tudi zaradi posla sem jih potrebovala, saj, bili so že prej takšni, ki so mi kupovali nakit, darila, ne, da bi jih prosila, da bi legla z njimi, znanci iz barov, kako je moja mama uživala v nočnem življenju, zapravljanju, potova-

njih, jemala sem ta darila, takrat sem pomislila, ko so mi drugi predlagali, poročni obrtniki, politiki, mogočneži, če bi šla z njimi, za denar seveda, vnaprej so mi dajali, trgovina, to življenje, kot sem ti rekla, ponudiš to, kar imaš, daj dam je, vse ima svojo ceno, in jaz nisem več uživala, ne trpela v fuku, zame je bilo samo delo, ki sem ga znala profesionalno, res dobro, opraviti, potrebovala sem koga, ki mi je kril hrbet, vsaj tiste prve čase, ko je bil ta posel redkost, potrebovala sem zaslombo, pri policiji, da so mi dali mir, takrat, ko še nisem imela svojega apartmaja, oglasa, mobitela, rednih klientov, samo povem ti, imela sem najvišji možni nivo, pri meni so stranke uživale, nudila sem jim tisto, kar so pričakovale, v pol leta sem imela redne kliente, bogate, s posebnimi zahtevami, nič ne misli na sado, mazo, bile so stranke, ki sem jih poslušala dve uri, malo pomasirala in so šle, bila sem metresa in psihologinja, nisem imela enako tarifo za vse, eni so dajali nagrade, ob številkah se bi ti zvrtilo, srečala sem tudi nekaj človeškega dreka in odpadkov, večina je bila premožnih zakompleksancev, o mnogih bi ti lahko veliko povedala, o tistih stalnih, med njimi so bile znane, javne osebnosti, samo, vračali so se k meni, ker sem bila sončna in sočna, ker sem izžarevala energijo, ker sem jim nudila za plačilo vse tisto, kar so pogrešali doma, pri ženi, pri drugih ljudeh, ni bil vedno samo fuk, čeprav se je tam vse končalo, samo, povem ti, ni bilo tipa, ki bi zdržal po ure, nič se ne smeje, nobena mašina nisem bila, samo mnogokrat sem pomislila in nazadnje verjela, da sem rojena za ta poklic, takrat, ko sem bila na višku, ko me ni podrla bolezen, ko je na vratih mojega apartmaja sijala mavrica...

*

Odločil sem se, da obiščem znanca v zaporu, da se končno usedem in pričnem s pisanjem. Lahko si izberem psevdonim. Plačala je aro, zakaj ji ne bi pričaral prgišče listov. Več se bom posvečal hčerki.

Dopoldne sem videl policajja, kako se je zadet zibal proti domu. Popoldne mi je zatežila klimakterična šefica knjižnice.

– Tu blizu živite, naš avtor ste, res bi lahko pripravili kakšen prijeten večer, kakšno lepo branje, je blejala.

Kot da ne bi vedela, da nima smisla, za tistih nekaj upokojevcev, ki se nima kam dat, za nekaj mozoljastih dijakov, ki sami na skrivaj škrobajo, za koga le? sem pomislil.

– Prav, se bomo dogovorili, sem poskušal biti prijazen.

Spomnil sem se, kako je pred leti iz knjižnice naredila računalniški krožek, kako je pričela izločati sodobne avtorje, kako je mrzila, kar je bilo tu napisanega, preobrazila se je v oboževalko računalnikov. Samo, rekel sem si, dovolj konfliktov. Sami lepi sklepi.

Samo ko je zvečer prišla pisateljica instant ljubezenskih romanov, s tisto plastično faco, se nisem mogel premagati.

– Naklada, naklada, dragi moj, veš, da sem med najbolj braniimi avtorji.

– Daj, ne zameri mi, samo posamezni pasusi, pocukrani so.

– Kako praviš? Kaj ni dovolj blata, smradu in dreka? Ljudje hlepijo po harmoniji, po prividu lepote, po neresničnih zapletih, ljudje imajo radi preproste zgodbe, brez tristo zapletov in artističnim okrasjem. Pisanje zaradi pisanja, s tem je konec, sprijazni se, saj ti znaš biti dober obrtnik.

In potem sem raje pil in čakal, da jo zalije val pijanosti. Zavlekla sva se do stanovanja. Malo se je upirala, strgal sem ji majico in hlačke, nisem še pripravljena, je grulila, ne bodi tak grobijan, daj, bodi vsaj malo nežen, saj veš, ženske pričakujejo, da si nežen. In po petingu: posili me, razkolji me, preorji me!

Prazno je to življenje, prazno, pomislim in opazujem gmoto sala in mesa, ki smrči poleg mene.

*

Počutim se utrujeno in prazno. Po tednu dni se je hči umirila. Nočem riniti vanjo; se boš pogovarjala z mano, draga moja, naj ti razložim, ni tako, kot si misliš. Saj še sama ne vem.

Pred pogrebom sem se oglasila pri mami, v domu upokojencev. Sama je hotela tja po očetovi smrti. Še zdaj ponavlja: moj mož to, moj mož ono, moj mož bi.

Ne more preboleti njegove smrti, pa ni bila ljubezen, navezanost, navade, popolnoma je bila odvisna od njega.

– Tvoj mož, moj oče, tri leta ga ni več, mrtev je, ji rečem.

Prikima, odgovarja, kot da me ne sliši:

– Samo on bi ti zdaj stal ob strani, znal bi razumeti, če bi bil on še živ, se ne bi to dogajalo!

– Kaj to? ji ne sledim.

– To, saj veš, zvečer počnejo tiste stvari, gonijo se, kot mlade mačke cvilijo, kot zajci so, se skloni k meni in šepeta. Proteza ji med govorjenjem zoprno škljoca.

– Daj no, če hočeš se preseli k nama, rečem.

– Samo, povem ti, če bi bil on še živ, uredil bi, stvari bi postavil na svoje mesto, tega ne bi dovolil.

Dam ji sadje in revije, nima smisla, da utrujava druga drugo.

Starost, pomislim, razpadanje. Ona živi v svojem svetu.

Popoldne smo pokopali hišnico. Nenavadna ženska, ki je zadnjih deset let preživela ob kukalu svojih vrat. V začuda veliki povorki so spredaj stokali in smrkali, zadaj pa so padale govornice, češ da je bila pokojnica stara udbaška kurba.

Dež je zlagoma pršil, med hojo sem se čudila marmornim grobnicam bogatih familij.

Tudi na pokopališčih so vidne kaste. Pomislila sem na bivšega moža, na hčer, na mamo, ki bi gotovo rekla: samo, če bi bil moj še živ, on bi uredil tudi to!

*

Zagrizem v stene, kamne jem, lomi se v meni, to arestantsko življenje točno določenega ritma me počasi, a gotovo ubija.

Sanjam otroka. Tako prekleto je, ker vem, da sem ga izgubil. Ni grozljivo to, da se je ustavil, to, da me zunaj ne čaka nič, da nimam, v nasprotju z mnogimi zaporniki, zunaj karkoli pričakovati od življenja.

Drobi se v meni, podobe in slike.

Ni opornih točk, sesuvam se sam vase.

*

Deklica sedi na tapisonu in bulji v risanke na televizijskem zaslonu. Živali tekajo sem in tja, lovijo se, pretepajo, trudijo, da bi druga drugi zagrenile življenje.

Ure in ure tako sedi.

Mama potrka in ji položi sendvič na mizo.

– Hočeš, da greva ven? sprašuje.

– Je oče kaj poklical? odgovori z vprašanjem, ne da bi jo pogledala.

– Daj, greva na sprehod? se trudi ona.

– Ne bi, malo bi še gledala, reče dekllica in seže po sendviču.

– Prav, reče ona komaj slišno in za sabo zapre vrata.

Deklica vzame v roke daljinca in divje preklaplja.

*

Še teden dni si prost, ne veš, kam s sabo.

A vseeno, zdaj je na srečo lažje, zaviješ v klub ali pokličeš agencijo, da ti uredijo srečanje. Po telefonu rezerviraš sobo v hotelu. Kičasta pokrajina z jezercem in otokom. Na kabelski dajejo poden ponič. Dvometraš, s petin dvajset centimetrov dolgim olupljenim kurcem, rine v komaj polnoletno deklico. Iz agencije te pokličejo nazaj v hotel, pretirano prijazni so, ker si redna

stranka, ker dobro in veliko plačaš, vedo zate, čeprav so diskretni in ne sprašujejo preveč. Imate za nocoj kaj posebnega v mislih? vpraša operater. Ne, rečeš, naj bo presenečenje. No, toliko nas usmerite, bi radi mlajšega, manj izkušenega moškega? Ja, v redu, rečeš in odložiš.

Dvometrski tip poriva, štepa, vmes si ga meče na roko, da mu ves čas sploh stoji.

Čez dobro uro pride plavolasi mačo, študent, več kot dvajset jih nima.

Pozdravi s poljubom in že meče ven iz torbe usnje, kovice, pasove, lasuljo, lutko moškega, umetne joške in gumijastega kurca na pasu.

– Saj si zato, da bi se igrala? vpraša.

– Pusti to, rečeš in ga primeš za roko.

– Naj vsaj napihnem lutko? vztraja.

– Ni treba, samo k meni pridi.

V strasti pričakovanja zagrižeš vanj.

Plačal sem, vsak trenutek je plačan.

Ko se peljeta nazaj proti prestilnici, brezvezno sprašuje:

– Kaj si po poklicu?

– Ugani?

– Policaj ali pa duhovnik?

Osuplo ga pogledaš:

– Mar se takoj opazi?!

Pokažeš na zapečateno belo hišo ob cesti.

– Vidiš, tu je živel črni angel. S puško je ustrelil brata, očeta in mater.

– Zakaj mi to pripoveduješ? prestrašeno sprašuje.

– Zato, ker si spraševal, kaj sem po poklicu.

Droben dež udarja ob steklo.

Moram dobiti njegov naslov, pomisliš.

*

Vsi ti veliki in mali sklepi, kako drugače da bo, se razblinijo, razsujejo. Popolna blokada, belina listov, pajkova znamenja ne ujamejo glasu, zvena pomena, ritma in vsebine, sami prazni zamahi. Poslušaj ženski glas, ki monotono pripoveduje o tem, kako so jo fukali. Stoje, leže, od zadaj, v usta, v vse odprtine, kako jih je privezovala, kako kaznovala, kako je znala vsakemu prilagoditi pravi program, kako so jih plačevali, politiki, obrtniki, bogataši, kako je odprla svoj salon, kako so prihajale redne stranke, kako jo je nekoč napadel manijak, kako je imela dve resni zvezi v življenju, kako je tolažila vse te fukače, sto in sto jih je bilo, kako je postala njihova zaupnica, kako je poslušala deklamacije o propadajočih zakonih, kako je pomagala polimpotentnim starcem, ki so jim kurci komaj še stali, kako je včasih sprejela po osem,

deset strank, kako visok nivo je imela, kako so bili vsi zadovoljni z njo, kako je za mavričnimi vrati svojega razkošnega apartmaja živela svoje življenje prostitutke.

V besu, z nekaj udarci, pomeče knjige, liste, mape, osnutke po tleh. Vzame nagnetofon in ga hoče treščiti ob steno.

Zapre oči in sliši hčerkin glas. Vidi obraz svoje bivše žene. Vidi pepelnato sivi obraz svoje matere, ki je umirala mesece.

Zavrti telefon:

– Kaj mi lahko posodiš ključe svojega vikenda na morju za teden, dva? sprašuje znanca.

– Lahko, reče ta, samo, zdaj mi pa res prinesi podpisani izvod svoje zadnje knjige.

Naj se še tako trudi, ne more se spomniti naslova.

(Konec prihodnjič)

Franjo Frančič

SHIZO

Novela (2)

Vleče se, to čakanje, to tekanje po hodnikih bolnic.

– Ni težko umreti, samo, naj bo hitro, brez bolečin, je rekla mama. Zvečer je šla spat in zjutraj se ni zbudila.

To, to ni življenje, to je crkavanje. Po uro, dve na noč spiš, kljub tabletam in kemični obdelavi. Tik pred jutrom je bilo, bila si popolnoma budna, bilo je, kot da bi teža drugega telesa legla name.

Znova sedi v čakalnici in čakaš na kontrolo.

Za teden dni si mislila iti v terme, na obalo samo, zakaj bi si lagala, zakaj bi zganjala cirkus?

– Ne bom vam lagal, ne bom govoril o času, veste, medicina je zelo napredovala, vsak dan smo bliže končni rešitvi za to smrtno bolezen, veste, vse je odvisno od telesa, od razvoja, mi jo ustavimo, samo če že vztrajate, prognoze so različne, od nekaj mesecev do pet, deset let, bo rekel zdravnik.

Vse je napredovalo in nič se ni spremenilo, pomisliš. Ljudje, zdaj in nekoč, hrepenijo le za enim: da bi bili ljubljani.

Možgani se ti mehčajo, ko ti da medicinka karton, saj veste, saj že veste, reče. Moški, ki sedi nasproti tebe, te gleda, vstaja. Nabiješ si očala na nos, potisneš ruto na čelo in se obrneš proč.

Vse je napredovalo in nič se ni spremenilo.

Tako majhna in prestrašena si, ko gola ležiš pod ogromno kovinsko pošastjo, porisana s črnimi zemljevidi po vsem telesu.

Strahu, bolečine se ne da deliti.

Ležiš tam in nevidni žarki te prebadajo. Ne čutiš svojega telesa, to telo, ki je stotnijam nudilo tolažbo, poželenje in užitek.

Zdaj veš, da je bil tisti nevidni duh, ki te je obiskal pred jutrom, podoba tvoje matere, ki te je tako zaznamovala. Ležiš tam in drgetaš, skušaš si priklicati sonce, skušaš se spomniti mavričnih vrat.

– No, pa smo za danes, reče tehnik in te odkrije.

*

Gruča hrupnih otrok se zapodi proti igrišču.

Deklica zastane in hoče kreniti po svoje.

– Kaj je s tabo? zavrešči noseča pedagoginja, ne boš šla z njimi?

– Pustite me na miru! zakliče deklica in steče.

Vzgojiteljica je v šestem mesecu, s težavo steče za njo.

– Ne delaj mi tega, lepo te prosim!

Deklica se ustavi.

– Tako ne moreš, jo skuša objeti.

– Kaj pa vi veste! ji vrže in se ji iztrga.

– Najraje bi ti eno primazala! reče pedagoginja in lovi sapo.

– Kar dajte, izvolite, izziva deklica in ji nastavi lice.

Pritečejo ostali otroci, stojijo v krogu in ju gledajo.

– Nič ni, dobro, dobro, gremo v jedilnico, reče pedagoginja in globoko vzdihne.

*

Pozno popoldne, pospravljaš hčerino sobo.

Ne stikaš po njenih stvareh, samo pobereš smeti, vrečke čipsa in ji v omaro zložiš obleke. Še se spomniš, kako bedno si se počutila, ko so starši vohljali za tabo. Za teden dni je odšla v šolo v naravi. Dva dni je ni in že jo pogrešaš, njeno trmo, njen molk. Telefoniraš bivšemu možu, pa se je oglasil le posnetek: trenutno nisem dosegljiv! Kot da je kdaj bil. Ne veš, kaj čaka, da se po kolenih priplaziš k njemu? Naveličala si se vseh teh velikih besed o križah, o notranjih bojih, te kulise in zlagane fasade, egoizma in nadutosti, hlada in malih vojn. V resnici pa je ostal otrok, ki hoče vso pozornost in išče pri ljudeh zgolj zunanje potrditve.

S sodelavko sta se zmenili, da gresta za vikend na morje. Koliko časa že nisi šla nikamor. Obiščeš jo v njenem sredobežnem krogu, to nenavadno Maja, ki se sredi belega dne naliva z vodko.

– Kdaj se boš navadila, da si samohranilka? vpraša in ji ponuja pijačo.

– Daj, čimprej se premakni, ji rečeš in si tudi sama natočiš.

– Veš, kaj pomeni samohranilka? To pomeni, da nimamo svojega moškega, poudarjam, svojega, zato pa imamo na razpolago vse potrebne moške, deklamira.

– Prav, prav, pripravi prtljago.

– Ne se delat fino, glej, dva mulca imam, na srečo sta skoraj odrasla, ne bodi tako zamorjena, do mene ni treba, res je, imam ljubčka, tistega debeluha, šefa kadrovske, pa kaj, kar smeje se, debel in zalit je, res mu aparat med

nogami komaj še dela, samo, pri štiridesetih ne potrebujem več bika, fukača, o ne, draga moja, kar smej se, po dve uri se trudim, da mu ga dvignem gor, kar joka od veselja, moška mena, adijo fuk, samo, povem ti, cekina pa ima, pa dober je, z mano in otrokoma, kaj potem, če je poročen s tisto posušeno jalovo češpljo, kaj potem, še boljše, naj malo pojokca, lepe novce mi da za svoje vaje, kaj potem, če ne more ves čas rinit tisto stvar vame, nagledala sem se kurcev v življenju, velikih in majhnih, poskočnih, mehkih nič od tega, kaj naj jaz, draga moja, s svojo plačko administratorke, kaj, kaj, misliš, da bi šla lahko zdaj na morje, ključki so tu, od njegovega vikenda, lahko si pripeljem mladega žrebca, kaj, zakaj si medve, zreli ženski, ne bi mogli privoščiti lep kos mladega moškega mesa, takega, ki ti ne da dihat, ki še zmore, kaj, zakaj ne bi medve izbirale, zakaj mu lepo po opravljenem delu ne bi mogli dati noge, no, povej mi zakaj, se usuje iz nje.

Že prej si se odločila, da se vsaj poskušaš sprostiti, pomagaš ji, da spakira.

Piješ do omotice.

– Saj veš, da ti dam prav, jo tolažiš in že se peljeta proti morju.

Med vožnjo ne moreš pozabiti na nož za odpiranje pisem, ki si ga našla v hčerkinu sobi. Le zakaj ga je skrila pod tepih?

Kaj res ne znaš biti sproščena, se ne znaš zabavati? pomisliš.

Samo tam na plesišču, rahlo okajena, ni ti dobro, med vso to mularijo, pi-jača ne pomaga, da bi uživala ob debilnih basih ritem mašin, med nabuhlimi pubertetniki, ne sodiš tja, ni ti všeč, že ko sta vstopili, je prišlo do pretepa, redar je bliskovito usekal po mulcu, ta je padel kot pokošen, njegova glava je udarila ob radiator, kot zvon je zazvenelo, kri je brizgnila v tankem curku po zidu, komaj, da kaj misliš, ko se ti v tretje mimo priziba na kratko ostrižen poba, prelit z briljantino, na neki način prikupno zmeden.

Potem pa kot v slabih sanjah, šok! Iz teme stopi bivši mož, ni preivid in sika:

– Ti prasica, ti!

Stečeš za njim, a se izgubi v temi.

*

Arestanti s polodprtega oddelka se odpravljajo v svoje celice. Zabuhlega obraza zavije pri tuših, do stranišča.

Kamorkoli se je obračal, povsod je naletel ob steno. Nespečnosti, blodnje, paranoja.

Arestanti so jih klicali: luzerji, zgubljeni. Tipi, ki so počasi požrli sami sebe, s tega ali onega razloga.

V rokah je stiskal poslovilno pismo, namenjeno sinu.

Mlečna svetloba je zasijala na ostrini žiletke. Nič ni odmeril roba, pogledal je v strop in potegnil. Samo bela črta in razpoka kože, ki jo je počasi zalivala kri. Potegnil je drugič, močneje. Ni se mogel več kontrolirati. Zdrsnil je na modre keramične ploščice in namočil prste v naraščajočo mlako krvi.

Kri je v ritmu razbijajočega srca odtekala po modrini tal.

Torej grem, je pomislil in zaplaval v prosojno belino mehko.

Znanec te s šopom ključev čaka na stopnicah. Podaš mu podpisano knjigo. Ne odneseš je tako poceni, njegovi besedni rafali te prikujejo na stopnišče:

– Hvala za knjigo, bolje pozno kot nikoli, vidim, da je zadnja, pred tremi leti, kaj, nisi med tem časom napisal ničesar novega, saj, tržni časi so nastopili, zakon ponudbe in povpraševanja, za vse velja, tudi zate, tudi ti se ne moreš izogniti temu, saj vem, ljudje ne berejo čiste literature, kaj političnega še, kakšen škandal, samo, moral bi pisati o tem, kar zanima ljudi, kar bi kupovali, recimo, knjigo o starem orožju, veš koliko ljudi zbira staro orožje, ne predstavljaš si, ali pa priročnike, lahko bi pisal reklamne slogane za mojo agencijo, glej mene, saj sem imel tudi jaz svoje sanje, samo, tudi sanje imajo svojo ceno, ti ti povem, da reklame sicer niso umetnost, so pa denar, povej mi, zakaj pa gre v življenju, mar se vsi ne pehamo za denar, povej, denar šteje, drugo je pol kurca vredno, mar ni tako, glej, moja agencija, ni mi vseeno, rad bi visok nivo, rad bi, da bi ljudje kupovali izdelek, ki ga reklamiramo, rad bi, da bi bil naročnik zadovoljen, samo, če bi delal honorarno zame, ne bi ti kapnilo malo, potrebujem sinopsise, osnutke scenarijev, za trideset minut štorije, humor je zaželen, včasih si znal biti tako zabaven, kam se je to zgubilo, plačal bi ti vnaprej, kaj duhovitega potrebujemo, sveže ideje, kot da bi pripovedoval mini štorije, saj kapiraš, govori in govori.

– Dva, tri jurje mark ti plačam, če bo zadeva sprejeta, daj, razmisli, pa prezračí mi vikend, pol leta nismo bili tam, saj veš, posel, kri je treba scat, konkurenca ne spi, pa morje mi pozdravi! kriči za tabo.

Doma sporočilo: prijatelja iz aresta odpeljali zaradi poskusa samomora v norišnico.

Odločiš se, da ga boš spotoma obiskal.

Klicali so ga Beli Bog.

Petiintrideset let je bil šef psihiatrične bolnice.

On je odločal o življenju in smrti.

On je nekoč odločal o terapiji elektrošokov.

On je odločal o insulinskih komah.

On je odločal o haldol kapljicah, o apaurinskih injekcijah, o moditenskih šusih.

On je bil amaterski pisatelj.

On je odločal, kdo bo na zaprtem, kdo v kletki, kdo bo hodil domov, koliko časa bo kdo za zidovi.

On je odločal o času.

On je odločal o svobodi.

On je odločal življenju in smrti.

On je bil Beli Bog.

– Kako si to predstavljate, tako pa ne gre pri nas, poleg tega je naš pacient anonimen, na zaprtem oddelku, kaj, predstojnika bi radi, ni ga, potuje okoli, kaj jaz vem, kam ga je peljala žena, na literarni večer ali kam, sicer pa, niti njegov sorodnik niste, kdo pa smo mi, lepo vas prosim, te zavrne vratar.

*

Deklica se drži sama zase.

Ko zvečer ugasnejo luč, pod odejo prižge baterijo in lista po reviji.

– Ugasni baterijo, ne bomo zaradi tebe najslabša skupina, reče rdečelaska, ki spi na sosednjem pogradu.

Deklica počasi vstane in ji posveti v obraz.

– Kaj si rekla?!

– Kaj je, misliš, da se te bojim? vstane tudi rdečelaska.

V zamahu poleti železni tulec in rdečelaski razseka arkado.

– Kri, kri! tulijo deklice.

*

Sediš ob oknu in opazuješ morje. Niti sapice, vala ni. Galebi vreščijo med skalami. Poskusil si pisati, pa ne gre. Odrineš snop listov in star, prenosni pisalni stroj. Ostarela sosedka se preslači pred hišo. Mrači se.

Zvečer se odpraviš po obali. Norost basov odmeva iz diska. Za trenutek se ti zdi, da si zavohal joint. Ob vhodu reševalec, redarji in gneča. Počasi se rineš proti šanku. Gledaš to mladež, oblečeno po štanci, modi. Poplesavajo, tresejo se in zvijajo, vedno enaki, robotski gibi, vedno enaki basi in ritem, ki te spravlja v obup.

Potem pa otrpneš.

Vidiš svojo bivšo ženo, nalita je, poskakuje, da ji plešejo veliki joški sem in tja, nastavlja se, dvajset let mlajšemu tipu nastavlja pičko, vabi ga, da jo naskoči.

Ne moreš se premagati, stopiš do nje in ji vržeš:

– Ti prasica, ti!
In stečeš v temo.

*

Iz morja se vrneš poklapana, nič od zabave. Komaj si se rešila sodelavke, že zvečer pozvoni in zateži:

– Veš, kaj mi je naredil ta kurbir, ta svinja, daj, natoči mi, vsa se tresem, imaš kaj pijače pri hiši, daj na mizo, tebi zaupam, moja prijateljica si, ne kot druge pičke v službi, veš, kaj mi je naredil ta kurbir, jajca mu bom odrezala, samo enkrat je bilo, bolj zajebancija, snemal naju je z videokamero, brez vibratorjev ali porno scen, tako, za popestritev, je rekel, pa še zadeta sem bila, veš, kaj je naredil ta gnoj, ta polimpotentna svinja, ta bebec, ne moreš si predstavljati, ta gmota špeha, ta kurbin sin, pridem z morja, srečam suhca iz vložišča, smeje se mi, povabi na kavo, potem pa direktno, lepe sise imaš, kaj, bi se rad podojil, se šalim, on pa, res bi se, samo, povem ti, ti potrebuješ moškega, pravega moškega! Ta kurbir, ta gnoj od človeka, kaseto je posojal drugim, zapila se bom, danes grem do njega, to mi bo plačal, mater, da mi bo, daj, natoči še, kurba, da se to zgodi prav meni, pa sem ti pripovedovala, kako je v redu, o ti prasec, daj, natoči si še ti, tako sem na tleh, ne vem, kaj bom storila! je na robu živčnega zloma.

Dve osameli ženski. Prva govori kot toča, druga poslušša.

– Samo s kakšno pravico mi je rekel prasica?! spregovori končno tudi druga.

– Kdo, kdo?!

– Moj bivši!

– Kje si ga pa srečala?

– Včeraj na morju, v disku.

– Sranje. Samo povem ti, vsi so isti! Natoči nama. Samo, ubila ga bom, prisežem ti, da ga bom za to sceno ubila!

*

Po tednu dni se je vrnil na delo. Ni bilo samo delo, bila je odvisnost, zasvojenost z občutjem, da temu poslu pripada z dušo in telesom. Prepričanje, da je to resnično življenje, dno, večini neviden odsev skrajnosti. Užival je ob tej napetosti, v tem, da je bilo od njegovih potez odvisno, kakšno bo življenje drugih.

Trudil se je biti profesionalc, prepričan je bil, da je njegova zasebnost samo njegova in da ne vpliva na posel.

Samo, tip, ki ga je zasliševal, večkratni povratnik, spolna zloraba otrok, dva poskusa posilstva, v želodcu ga je stiskalo.

- Glej, deklica ni imela niti osem let!
 - Nič ji nisem storil, nič, niti pobožal je nisem, samo od daleč sem jih opazoval, prisežem, da ji nisem nič storil!
 - Primer bodo prevzeli drugi, z mano bi se lahko vsaj pogovoril.
 - O čem, saj nisem nič storil! Bolan sem.
 - Vsi smo!
- Vstopil je sodelavec in mu rekel, da takoj stopim do šefa.
- Ta pisarniški pizdon. Vrtel se je na stolu in gledal mimo njega.
- Na mizo je vrgel odprto kuverto.
- Zakaj se moram jaz ukvarjati z vsemi svinjarijami?! je rezko pričel pogovor.
 - Ne vem, kaj misliš?
 - A jaz, a jaz? je vztrajal.
- Čakala sta.
- Poglej si fotografije!
- Bile so fotke novoletne zabave v klubu. Zalil ga je vroči val. Potisnil jih je nazaj v ovojnico.
- Šef je vstal in se z mogočnim telesom naslonil na rob mize:
- Kaj nimam dovolj težav z novinarji, mar nimam dovolj afer, mar mi ne visi stavka na vratu, mar me jebejo stari kadri, mar je preveč, če zahtevam samo dvoje: poštenost in moralo! je grozeče stopnjeval svoj glas.
- Ni vedel, kaj mu naj odgovori.
- Kaj, če se te fotografije pojavijo v javnosti, a? In še naše uniforme?! Zakaj?!
- Nisem edini...
- Prešel je v uradni ton:
- Kaj, ga je prekinil, tri mesece imate še plačano, nato pa si poiščite drugo službo!
- Obrnil se je in skoraj opotekel.

*

Zvečer se je našopala s pomirili in uspavali. Dve, tri ure je držalo, nato jo je vrglo pokonci. Občutek, da strop pada, da jo duši voda, da čuti polna usta prsti. Zadušilo me bo, je udarila misel, ko se je panično zbudila in tipala roke, noge. Sunkovit kašelj bi jo skoraj zadušil. Lovila je sapo in vlekla žimnico na mali balkon. Bila je hladna pomladanska noč, a ni zdržala med štirimi stenami. Premetavala se je, pogledala na uro. Ena, proti novemu dnevu. Vrnila se je v dnevno sobo in izvlekla albume s starimi fotografijami in pismi. Materini so bili na dnu škatle.

Mama jo drži v naročju, vsa je v volančkih čipk.

Žgoča bolečina jo je presekala na dvoje.

Gospa, umirate, velika, uničujoča žival vas bo razžrla.

Videla se je, kako pade z bolniške postelje. Videla je šope las v glavniku. Videla je beli zdravnikov obraz: operirati moramo.

Povlekla se je vase.

Moramo, je ponovil mož v belem.

Ko se je vrnila iz bolnice, so bile bolečine tako hude, da ni mogla odgrniti postelje.

Misli so ji uhajale: vleklo se bo, tako peklensko bo bolelo, to ne bo več življenje!

Ponoči jo je vrglo v zrak, kot da leti. Lovila je zrak, padla je na cementna tla balkona in se v krčih zvila.

In potem je čudežno prišlo jutro.

Morda je prvič opazovala umito nebo in zaris mesta. Ne še, ne še, je odmevalo v njej.

Ob osmi je pozvonil pisatelj, s šopom listov.

– Ne danes, tako slaba sem, je rekla in mu dala ducat prepognjenih bankovcev.

– Dobro, povej mi, kako se ti zdi, samo osnutek je, telefoniral bom, ji je rekel in stekel po stopnicah.

Globoko je vdihnila. In potem znova bolečina in slabost.

Oddrsa nazaj in leže na posteljo. Listov niti ne pogleda.

Sence na stropu zaplešejo.

*

Zbudil se je v kletki, spleteni iz debelih vrvi. Vrvi so bile pričvrščene na železne robove postelje. Trikrat na dan so kletko sneli. Prinesli so mu hrano in ga našopali s kemijo. Obrnil se je in bolničar je opravil svoje.

Trikrat na dan je dobil šprico.

Samo spal je.

Od kemije ni mogel misliti. Trudil se je, da bi povezal dve, več misli v niz, pa ni šlo.

Slišal je odmev bobnov. Videl je otroka, kako se mu nasmiha.

Podobe so bile oddaljene in zabrisane. Tako utrujen je bil, da je komaj kdaj zamenjal pozo pri spanju. Nobene bolečine ni čutil, samo upočasnen tok časa, ki ga je zaman lovil.

Bila je noč in bil je dan.

Bila je kletka, pletena iz čvrstih lanenih vlaken. Ključavnica je zaškrtala in s težavo je reagiral.

– No, dajmo, dajmo, saj nismo živali!

Deklica je stala ob avtu in z nogo risala po peščenih tleh.

Domov mora, je odločil terapevtski svet.

– Dajte, da se še enkrat pogovorim z njo, je rekla noseča vzgojiteljica.

– Ne, še nočoj jo bomo odpeljali domov, kaj naj rečemo staršem, šest šivov, si lahko predstavljate, kaj naj jim rečemo? so vztrajali.

Deklica je stala ob avtu in z nogo brcala v gumo. Spomnila se je krvi, prijetnega občutka, da je bila v središču pozornosti, da se je bojijo.

Uživala je, ko so bili prestrašeni pogledi usmerjeni vanjo.

– No greva, je rekel hišnik in ne brčaj mi v avtu, jaz bi ti že dal svoje!

*

Čudna scena me je presunila. Nesel sem ji osnutek zapiskov.

Mrtvaško siva je stala med vrati in mi tiščala denar v roke.

– Ne danes, ne danes, je ponavljala.

Ustrašil sem se. In potem sem pomislil, kako so me zavrnilo na vratih psihiatrije. Ne, elektrošokov ni več, zdaj nevarne zašopajo, zastrupijo in zapirajo v kletke.

Videl sem svojo bivšo ženo, kako se pozibava v bokih in vabi moške. Videl sem svojo hčer, ki mi vrže v obraz: nič časa nimaš zame!

Spomnil sem se srečnih časov, ko sem vstajal ob dveh, treh zjutraj, sedel za pisalni stroj, zgodbe so potrkale same, intuicija, kot reka so tekle besede, ne da bi jih klical. Zdaj pa, brez smisla je bilo obtoževati urednike, kritike, klane, ki jih v mali vasi ni bilo malo. Samo to ne šteje, literatura se rodi ali je ni. In to je čar vsega, to, da je nekoč pri pisanju čas izginil, pisanje je bilo potovanje v neznano pokrajino. Zdaj pa, onaniranje, dopisovanja, trakovi. Kako se lahko sploh človek vživi v besede, ki potujejo tako dolgo pot? Najprej je glasba, zvok, nato podoba, slika in šele nato beseda, vmes pa nešteto pasti. In konec koncev, zakaj?

Zato, ker si zavozil zakon morda z edinim človekom, ki te je imel rad?

Morda zato, ker ti na smrt bolna prostitutka plačuje, da poslušáš njeno enoplastno štorijo?

Mar zaradi pisem prijatelja arestanta, ki so ga zaprli v umobolnico?

Mar zaradi odštetanega policaja, ki so mu te dni dali nogo?

Morda zaradi deklice, ki je tvoje meso in tvoja kri?

Mar zaradi tvoje nore matere, ki je umirala leto in pol in te še zdaj davi v nočnih morah?

Mar vsi ti naslovi, Mavrična vrata, Kletka, Deklica, Shizo kaj pomenijo?

Mar samo zato, ker so zaznamovali tvojo resničnost? Morda zato, ker so se drobcu razsuli na vse strani in zdaj se obupano trudiš, da bi sestavil mozaik?

Zakaj prekleto?! Zaradi norosti nemira, nemoči spoznanja?!

Naročim tretje pivo. Od daleč vidim odcvetajočo gledališnico. Ljudje teatra, ljudje posebnega kova. Ob fuku je zahtevala grobost, skoraj prosila je, naj jo davim s frotirasto brisačo, čisto malo, je rekla, nekaj sekund, več kakšen užitek je to, takoj mi pride, v valovih, ti ne veš, poskusi kdaj, naj poskusiva.

Pa nisem pristal. Lahko bi ji pomahal, a sem se obrnil s hrptom stran.

*

Zgrabila me je kaotična panika: kako, saj bo jutri še en dan, moram zaupati zdravnikom, moram, oni vedo, kaj delajo, ni še moj čas, nisem še pripravljena, nočem umreti!

In potem sem pristala na operacijo.

S pasovi so me privezali na voziček, tiho sem jokala vase.

Srce je razbijalo tja v možgane, omotica infuzije je meglila podoba velikih, svetlečih se luči. Na nebu sem, kresovi, nikoli več se ne bom zbudila, sem pomislila in se poskušala iztrgati. Kliče me, moja mati me kliče.

Sivolasi mladenič je imel med nogami ogromen, žareč kol. Porinil ga je vame, prežgal me je na dvoje.

Bilo je, kot da sem umrla.

*

Sodelavka je vzela bolniško, vsak večer visi pri meni. Ne vem, zakaj je ne vržem ven. Pijana smrči na kavču, obraz ima spačen v otroško grimaso. Malo prej se je v igranem smehu hahljala, kako je nekoč med avto štopom tipu med vožnjo vzela ven tiča. Preklinjanje, direktnost za vsako ceno, to je samo maska, obrambni mehanizem, obrabljen. Sama se zapijam.

Zvijem se na boku in poskušam zaspati.

Polsen, podoba moškega brez obraza, ki me zasleduje, stečem, on za me noj, čisto blizu je, na vratu čutim njegovo vročo sapo, iztrgam se mu, skoraj sem doma, tip me zagrabi za vrat, vidim senco, roko, ki mi trga obleko s telesa, čutim njegovo moč, prepustim se mu, vlažnim in mehkim ustnicam, njegovim rokam, ki me na silo zvlečejo na pod, stisnem ga k sebi, na vso moč, ko začutim žarečo bolečino med nogami, ugriznem se v roko in se v kriku bolečine zbudim. Ranjeno roko dam pod hladen curek vode. Vsa premočena sem.

Na vratih pozvoni.

Hčer so predčasno vrnil iz šolskega tabora.

– Zakaj pa? vprašam spremljevalca.

– Jaz nimam nič s tem, sem samo hišnik, tu imate pisno, da se oglasite naslednji teden na šoli.

Mala ne reče nič.

– Spat bi šla, tako utrujena sem, reče.

– Mi nimaš nič povedati? vprašam.

Ignorira me. V hipu me zalije val besa. Obrnem jo in ji primažem klofuto.

Zaniha, a se ne ustraši.

– Si zdaj zadovoljna, reče hladno in gre počasi v svojo sobo.

Ne, ne bom prosjačila, ne bom šla k njej.

Natočim si pol kozarca gina in dodam kapljo soka.

*

Deklica se boji zaspati. Prižge malo luč in išče stripe, ki jih je imela skrite pod žimnico. Ni jih. Po štirih se splazi do tepiha. Tudi noža ni več. Z dlanjjo se dotakne lica. Peče jo.

Deklica se boji mor, ki se venomer vračajo. Obkroži jo trop čarovnic in jo potiska proti zubljem ognja. Iznenada se v njenih rokah pojavi nož, zama-huje na vse strani, samo, vseeno, obroč koščениh ženskih rok se ne razpre. Steče v ogenj. Strah jo duši.

Splazi se na posteljo, gleda proti vratom. Zaželi si, da bi prišla ona, da bi jo stisnila k sebi, objela. A luč v predsobi ugasne.

Deklica poskuša priklicati podobo očetovega obraza. Naj se še tako trudi, ne uspe ji.

Grleno ječi.

*

Z odpovedjo se mi je podrl svet.

Zaprli sem se v svoje stanovanje, nikomur nisem odpiral, nikomur telefonaril, nisem se oglasil na zvonjenje. Brez trimesečnega odpovednega roka sem pobral svoje stvari, vrnil službeno pištolo, izkaznico in značko.

Zaloga pijače in hrane je kopnela. Praznil sem buteljke arhivskega vina, ki jih je zbiralala moja sestra. Televizija je hrumela štiriindvajset ur na dan.

S težavo sem sestavil nekaj ur spanja.

Paranoični prividi so se vračali, gol sem stal pred kosmato moško roko, ki me je plosko klofutala: dovolj je bilo, sin moj, dovolj, utopil ga bom, kot mačka ga bom utopil, dovolj je bilo, grmi moški glas, roka me prime za vrat in tišči v vodo, ne morem dihati, davim se, ko ženski nepremično molče stojita v kotu.

Na vratih vztrajno zvoni. Pogledam skozi kukalo, mali grbasti hišnik zbira denar za venec.

– Veste, sin trgovke je umrl, tiste iz drugega nadstropja, mamila je jedel, vi že veste, policija, ne vem, kaj dela naša policija? žlobudra.

Stisneš mu bankovec v pest in zaloputneš z vrati.

Dvajset let življenja, svoje najboljše moči sem jim dal, tem kurbinim sinovom, koliko noči, koliko garanja, pomislim in se oblačim.

Za šankom se ziba pisatelj.

– Kje si, se skrivaš, veš, tista gledališnica, sem ti pripovedoval, prasi-ca, hotela je, veš, kaj je hotela, saj je vseeno, kaj je, kaj si tako zdelan? vpraša.

– Ven so me vrgli, gladko so me vrgli ven! rečem in naročam.

– Kje, mene tudi, iz življenja, dovolj imam, tega piskarjenja in vsega! zadeto motovili.

– Lahko tebi, samo, služba je bila meni življenje!

– A meni pa pisanje ni! Kaj, jaz si ga pa mečem na roke! Kaj se sekiraš, lahko ustanoviš svojo agencijo, take kadre potrebujejo, zate ni problema, dela ti ne bo nikdar zmanjkalo, svoje prostore boš imel, svojo tajnico, svoj žig, kot tajni agent boš, končno boš bil svoj boj, proti kriminalu! skoraj tuli.

– Dobro, dobro, rečem, če hočeš, te spremim domov.

– Ne, to pa ne, opleta, ne bo me policaj vodil do doma, se odmaje.

Vseeno razmišljam o njegovih besedah, morda prvič resno.

*

Premestili so me na zaprti oddelek. Norci, sami norci.

Ne morem urediti misli, počasi se plazijo druga, za drugo. Prosil sem, da mi znižajo dozo terapije, pa so se samo posmehnili. Pri viziti je šef kazal s prstom name in šepetal. Večino dneva spim. Za trenutek sem pomislil, da bi si strgal povoje iz zapestja in pregriznil šive. Komaj, da kaj čutim. Sedim na klopi in gledam norce. Tudi oni so kemično preparirani. Trikrat na dan se oglasi: terapija!

Kdor se upira, dobi injekcijo. Redno jih vozijo na insulin, redno nas šopajo s tabletami. Redno ne morem vstati, da bi šel do stranišča, že po poti mi uide.

– Nič hudega, reče rdečelični bolničar, tu ste tako dojenčki.

Poskušam se spomniti, kaj počnem tu, pa ne morem. Hoja, govor, čas, vse teče tako počasi.

Sin moj, pomislim. Kot grah debele solze se mi usujejo na tresoče se dlani.

– Ne jokaj, reče bolničar, pri nas nihče ne joka.

Ne vem, kje sem.

Ne vem, kdo sem.

*

Bulji v te ponavljajoče se smrti na televizijskem zaslonu, te tuje, oddaljene smrti, pomnožene, ta razpadajoča trupla, tako je, kot da smrti ni, samo slike, brezimne smrti, reče in si odpre novo steklenico vina. Tretjič telefonari plačani gospe, pa se oglašajo samo odzivnik. Stotič vstane in sede, premika popisane liste, neprebrane knjige, zmeče cunje in smeti v kot. Ve, da bi se moral oglasiti pri bivši ženi, da bi moral obiskati hčer, da bi moral poskusiti z novim obiskom v zavodu za krpanje duš, vse to ve, a ne stori ničesar. Naliva se z vinom sredi dopoldneva.

Opotekajoče se odziba bo bližnjega bifeja. Kmalu vstopi kriminalist, še bolj zdelan, neobrit in združen.

– Iz službe sem letel, reče.

– Kaj stokaš, ustanovi svojo firmo, saj pištolo še imaš, mar ne, kriminal bo vedno, mar ne, ti pa si borec proti zlu! tuli.

Ko mu hoče pomagati, se ga otrese.

Za trenutek se mu zdi, da je sonce zeleno. Nasloni se na zid.

– Knjige, vse te preplete knjige, kdo kupi knjige! ponavlja sam zase.

*

Zdaj ti je lahko dokončno jasno, nobenega sprenevedanja več, niti na pogrebu svoje bivše tašče ga ni bilo, pa ga je cenila, imela ga je rada, čeprav je zadnji dve leti ni obiskoval.

– Veste, lepo je umrla, je rekla ravnateljica doma, kar ugasnila je, med spanjem, to je najlepša smrt.

Začuda te ni prizadelo, ko sta skupaj s hčerko in peščico znancev stali ob odprtem grobu in je krsta zvonko udarila ob zemljo. Pripravljalo se je k pomladanskemu nalivu.

Malo ljudi, malo rož, malo solz, povprečen obred. Šlo je hitro, še veliko podobnih obredov je bilo na sporedu. Duhovnik je zamudil, za trenutek se je zdelo, da je v naglici zamenjal ime, ko ti je stiskal roko in ti govoril, da se pri maši vidimo. Nisi obiskovala cerkve, raje si zavila v kino. Bog je bil le beseda.

Hči je bila odsotna, z babico si nista bili blizu.

Naslednji dan sem od daleč videla bivšega, kako popolnoma pijan sloni na zidu in sredi belega dne joka.

Oporoka je bila popolno presenečenje, na bančnem računu so bili zapisani milijoni.

In ti si bila edini dedič.

Bi šla končno na potovanje, o katerem si sanjala leta? Brazilija, kako magično je zvenelo. Se boš končno preselila iz montažnega vegastega bloka?

– Bi se preselila kam v predmestje? si previdno vprašala hčerko.

– Kam pa? Si ti nora?

Nisem mogla verjeti svojim ušesom.

Prijela sem jo za lase in potegnila k sebi.

– Kaj si rekla?!

– Si nora?! Kaj, misliš, da se te bojim, kaj, kar ubij me, kar daj me, če ne, bom jaz en dan tebe!

*

Deklica sedi na tleh in počasi cefra volneno odejo.

Zakaj stika za menoj, zakaj je takšna, ko jo potrebujem, je ni, tudi njega ni, oba sta enaka, izdajalca, pomisli.

Vedno nekaj hoče od mene, zahteva, ukazuje. Samo, mene ni, nihče ne opazi, da sem, ne ona, ne on, reče ogledalu.

Vstopi brez trkanja.

– Povej mi, bi se selili kam v predmestje? vpraša.

– Zakaj pa, kaj ti je, si nora?

Nisem mislila tako, kot sem rekla.

Ponorela je, zlasala me je, pulila šope las.

Kar daj, sem ji rekla, daj me, ubij me, bolje bo tako, če ne bom jaz en dan tebe!

*

Nisi si predstavljal, da bo šlo tako preprosto. Formalnosti je uredil znavec, odvetnik, ki je postal ena prvih strank. Kljub temu da je bila licenca za agencijo obljubljena čez mesec dni, si lahko pričel z delom. Na oddane oglase v časopisju si v novo odprtem poštnem predalu prejel več deset ponudb. Večina so bile poizvedbe, prisilne izterjave, zbiranje podatkov o zakoncih. Po uradni tarifi se ti je obetal lepo donosen posel. Na prvem srečanju z nakitom ovešeno gospo si bil presenečen.

– Veste, moja hči, niti osemnajst let nima, pazimo nanjo, samo privezati je pa ne moremo, saj razumete, zašla je v čudno družbo, umetniki ali nekaj takega, saj razumete, ne morem je imeti na vrvcici, saj veste, moj mož, politik, v tujini je, bojim se zanjo, saj razumete, cena ni pomembna, plačala vam bom, kolikor boste zahtevali, samo diskretno poizvedite, za kakšne ljudi gre, veste, toliko je mamil, bojim se zanjo, moja edinka je, saj razumete, ne bi ra-

da, da pride na kriva pota, mož bi krivil mene, on, ki je vedno odsoten, težko je danes z otroki, jaz jih ne razumem, saj razumete, je blebetala in ti tiščala šop bankovcev v roko.

Dal si ji račun in jo potolažil.

Res ni bilo hujšega, dekle je hodilo z buteglavcem, mladim alternativnim muzikantom, ki je skupaj s prijatelji nabijal živalsko muziko v stričevi garaži.

Seveda so pokadili malo trave, po dveh dneh si se odločil, da ukrepaš.

Ob pogledu na službeno izkaznico sta zmrznila.

– Ne bi rad, samo, če bo treba, sledi prijava, mala, ti pa, da si več doma, zmenjeni?!

Čez teden dni je pridrvela diplomatova žena:

– Vi ste čudodelec, moja hči je ves teden doma, veste, celo pogovarja se z mano, saj razumete, koliko mi to pomeni, vzemite skromno nagrado za svoj trud, priporočila vas bom, veliko pomembnih ljudi poznam, dajte mi svojo vizitko, saj razumete, je bila vsa srečna.

Zdaj so deževale ponudbe jet seta, novodobnih povzpeticov, velikih go-ljufov in poslovnežev novega kova.

Zlato pravilo novega posla je bilo: ne sprašuj !

Obetala so se spremstva, težki denarji.

Tiste dni si prvič opazil prihajajočo pomlad.

Vprašanje, kdo je poslal fotografije, ti ni dalo miru. Neko nedeljsko ju-tro si na avtu našel grafit: peder!

*

Sediš sama v temi in hropeš.

Ob zavesi bolniškega okna opaziš cvetove češenj. Sijoče zelena luč utri-pa, rdeča, ob stikalu za klic v sili, žari.

Strah je oster in gol.

Ogrneš si haljo in poskušaš vstati. Počasi stopiš do steklenih vrat na ho-dniku.

Zaklenjena so.

– Domov hočem, domov, rečeš dežurni sestri, ki sedi v stekleni sobi in rešuje križanko.

– Pomirite se, naj vam dam še kaj za spanje, vse bo v redu, zdaj še ma-lo boli, vedno je tako po operaciji, samo, videli boste, kmalu boste šli domov, vse bo še v redu, te tolaži in spremi do postelje.

Oprimeš se njene roke.

– Strah me je, tako strah!

– Vem, reče, glejte, dala vam bom radio, slušalke ima, tako da ne boste motili drugih, prav?

In res, noč za nočjo poslušaj radio. Nočni program.

Prvič malo več poješ, ne da bi izbruhala hrano.

– Na boljše vam gre, reče primarij pri viziti.

Iz njegovih ledenih oči ne moreš razbrati ničesar.

– V kleti je hladilnica, veste, reče sivolas okostnjak na koncu sobe, ne bojte se, smrti ni, tam v klet nas bodo peljali, nič se ne bojte, dali nas bodo v pločevinasto škatlo, samo, naša duša, veste, naša duša bo odplavala v onstranstvo, nič se ne bojte, vse se rodi in vse umre, v kleti je...

– Ne, mene ne! zakličeš.

Začutiš sončne žarke tam zunaj.

Kot po čudežu se ti vrne volja do življenja.

*

Ne moreš se zbrati, kot da so misli zacementirane. Na skrivaj se odplaziš do kopalnice, zlezeš na okensko polico in skočiš z glavo naprej.

Komaj da čutiš bolečino in kri. Povzpneš se nazaj in znova skočiš. Pri tretjem poskusu te zalotijo bolničarji.

Oskrbijo ti rane.

– Za vruga, kaj počnete?! Kričijo in te vlečejo nazaj v kletko, pleteno iz vrvi.

– Umrl bi rad, samo to, umrl bi rad, ponavljaš.

– Zunaj je sonce, pomlad, vi pa tako črne misli, ti reče rdečelični bolničar in te privezuje z usnjenimi pasovi v železne rinke, ki so pritrjene na postelji.

– Samo umrl bi rad, ponoviš.

Rjuho ti pričvrsti preko prsi in dobrovoljno reče:

– No, tako, zdaj ne morete pobegniti nikamor.

In spet igle.

Spiš, spiš, a misel se vrača.

*

Mala, hladna vojna.

Deklica gleda mimo nje.

Prvič ne sprašuje po očetu.

Mala, hladna vojna.

*

Po popivki ni bil samo maček, vedel si, da ti je zamerila, da nisi šel na pogreb, da se nisi štirinajst dni oglasil, samo, vajin odnos je bil že dolgo mrtev, niti sovražil je nisi več.

In potem se je zgodilo nemogoče: pred tvojimi vrati se je pojavil tvoj večno zapiti oče! Medicinski fenomen, ki je živoraril dvajseto leto na deželi, petdeset let komatičnih dni, človek brez jeter in možganov.

Zdaj je stal pred vrati, bleda senca človeka, ki umira.

Sprejel si ga, kaj bi drugega, brez besed se je zavlekel v kabinet in obležal.

Ni bilo kaj povedati, v življenju sta izmenjala ducat stavkov.

Pomlad se je razcvetala in gospa smrt je imela veliko dela.

Brez občutkov si sedel v mrliški vežici in opazoval njegov sivi in izvo-tljeni obraz.

Nisi znal in zmogel odpuščati.

Lahko bi klical oče, samo, on to nikdar ni bil. Vedel si, da bo zapustil dolgove, denarne zaradi pijančevanja, človeške, ki jih ne bo mogel popraviti. Kdo je bil sploh ta človek? si pomislil. Sreča, da ni bilo poleg hčerke, bivša pa je nekako izvohala. Pogreb je bil zakomplicirana scena, ker si tip ni uredil državljanstva. Ni bilo kaj, niso ga hoteli pokopati, radi bi ga transportirali v njegovo rojstno državo, ki ga ne bi sprejela odprtih rok. Tako je ostalo kre-miranje in posipanje pepela na posebno urejenem mestu.

Čudil si se, kdo mu je med koščene prste vtaknil leseno razpelo. Ni bil bes ali maščevanje, vstal si in ga močno potegnil za roko. Truplo se je napol dvignilo in kosti so zahreščale. Poskušal si mu iztrgati križ iz rok, on pa se je dvigal v škripajoče strašljivem glasu. Stopil si na kamniti oder, mu uprl no-go v prsi, potegnil za les, da je počilo, a križa ni izpustil.

Sunkovito si se ozrl.

Bivša žena je stala med vrati, široko razprtih oči.

*

Kroženje kolutov magnetofona te je spominjalo na škripajoče strašljiv glas premikajočih se kosti:

... kako naj bi ti rekla, da mi je žal, ni mi, zakaj naj bi mi bilo, moje živ-ljenje je bilo, toliko moških praviš ja, debelih, suhih, bogatih in revnih, smr-dečih in odišavljenih, krivonogih in plešastih, slinastih in molčečih, da, bili so z mano in niso bili, spovedala sem jih, jim dala tisto, kar so plačali, nič ni-sem razmišljala, ko so sopli nad menoj, ko so rinili vame, ko so spuščali svo-jo sluz v moje telo, ne, nisem jim dovolila poljuba na usta, samo, ko je bilo mimo, ko sem stala pod tušem, tisti trenutek je bilo v meni izbrisano, morda že prej, ne vem, saj, bile so stalne stranke, samo nič drugače ni bilo z njimi, plačali so vnaprej, opravila sem svoje delo, meni je bilo vseeno, kdo so, če so imeli proteze, slušne aparate, steklena očesa, če so pretiravali, lagali, jokali, zame so bili klienti, samo enkrat se je zgodilo, da me je napadel nek manijak

in me z nožem porezal po stegnu, samo enkrat, samo, tudi če bi se ne vem kako trudila, ne morem se spomniti njegovega obraza, lahko to razumeš, bili so evforično veseli, depresivni uspešneži, plahi in osamljeni, zakompleksani in nori, samo, zame so bile samo kulise, ti obrazi, ta telesa, jaz nisem čutila ničesar, saj, vodila sem nekakšno evidenco, zaradi denarja, a nikoli jih nisem spraševala, plačali so, nataknila sem jim ola gumo, za posebno ceno so dobili oralca, hodili so k meni, mnogi so se vračali, puščali vizitke, samo, zame je bil to samo posel, nisem jih videla, nisem jih čutila in vendar sem tako dobro igrala za tisti denar, da so me mnogi oboževali, vračali so se k meni, ne samo zaradi fuka, zato, ker so verjeli, da jih poslušam, da sem z njimi, kaj naj ti rečem, na stotine jih je bilo, a niti enega obraza si ne morem priklicati v spomin, lahko to razumeš, jaz v bistvu nisem bila z njimi, nisem čutila njihovih teles, nisem slišala njihovih besed, lahko to razumeš...

*

Pomladanski naliv.

Deklica se po vseh štirih splazi do stene. Počasi se zaleti z glavo ob zid. In še enkrat, in še močnejše buta ob zid. Čelo ji rdeče zateka, a ona ne more nehati.

Po okenski šipi drsijo kot grah debele dežne kaplje. Kri.

Sunkovito zaniha in poskuša prebiti neviden zid.

Ona vstopi, ko vidi krvav obraz, jo zajame val blaznosti. Objame jo in stiska k sebi.

Na urgenci ji zašijejo odprte rane.

Še isti večer spi, nabita s kemijo, na psihiatrični kliniki za mladostnike.

Ona ne more razumeti, stopi v prvo odprto gostilno in naroči. Pijača počasi blaži ostrino robov sveta.

Ko udari, iščeš krvave drobce življenja v dlaneh noči, pomisli in znova naroči.

*

Moški in ženska kričita drug na drugega sredi dežja.

– Norec, videla sem te tam v mrliški vežici, prijavit bi te bilo treba, za-pret, ti, norec še za lastno hčer ti je vseeno!

– Pijana si, kaj hočeš od mene, kaj, mar ne živi pri tebi, mar si nisi želela tega, mlade fukače in svobode!

– Prekleta, ti si šel, tvoj egoizem je vse uničil, ti, samo ti in vedno ti!

– Kaj hočeš od mene?!

– Nič, saj ničesar nimaš!

– Zgini in me pusti, pusti me na miru, v tem prekletem življenju!

Umika se, ona zamahuje proti njemu.

– Ti, gnoj od gnoja, uničil si mi življenje, uničil si ga!
Dež prši v gosto sivi zavesi. Moški steče, ona obstane in pade na kolena.

*

– Stanje je začasno sanirano, reče zdravnik, če vztrajate, napisal vam bom odpustnico, samo, iskreno, potrebovali boste pomoč na domu, sami ne boste zmogli takoj po operaciji.

Sediš v vozičku pred sprejemno pisarno in čakaš na rešilni voz, da te odpelje domov. Iz slušalk prihajajo nežni valovi glasbe.

Izza mlečno belih vrat je slišati krike:

– Lagali ste mi, ne bom ostal tu, zakaj ste mi lagali, kako ste mogli, veste, da imam štiri otroke, štiri majhne otroke, kako ste mogli?!

Topi udarci in ihtenje.

Gledaš svoje dlani, ki drhtijo. Skleneš jih in moliš.

*

Trava v parku, ki je zamejen z visoko žičnato ograjo, je mokra od dežja, ki je padal vso noč.

Sence se pomikajo v krogu, včasih kdo zastane in si prižge cigareto. Rdečelični bolničar zaklene za seboj in odhiti do omarice na hodniku. Iz priročne steklenice z žganico trikrat potegne. Obriše se in v usta potisne žvečilko. Z vso močjo, ki mu je ostala, se oprime ograje. Počasi se povzpne, zanoha, prekobali in pade v mokroto grmičevja. Odpete halje steče proti reki. Bolničar se vrne v ogrado in vzame v roke revijo.

Pogleda na uro in počasi odklepa.

– Gremo, gremo, terapija, reče.

Šele na oddelku opazijo pobeg.

Iz mesta pošljejo več policijskih vozil.

On se mukoma prebija proti železniški progi.

Moj sin, kje je moj sin, pomisli, ko opazi mavrico nad pokrajino.

*

Deklica nepremično leži v postelji in strmi v strop, rana na čelu jo skeli. Leto dni starejše dekle stopi k njej, sede na posteljo. V naročju pestuje obvezani zapestji. Prižge cigareto.

– Boš dim? vpraša.

Deklica odkima.

– Kaj je s tabo, dva dni si tu, pa nisi spregovorila besede? Glej mene, drugič sem si zrezala žile, starši me sprašujejo, zakaj? Si predstavljaš: zakaj?!

– Prosim, ugasni, reče medicinska sestra med vrati.

- Jebi se! ji zakliče in ugasne cigareto na parketu.
 - Prosim! Obiski bodo, reče medicinka in čaka.
 - Jebi se ti in obiski! zakliče in se ji približa.
- Medicinka jo prime za komolec, obrne jo s hrbtom k sebi in stisne:
- Tako ne boš govorila, z mano že ne!
 - Fukača rabiš, to je, pusti me na miru, na miru me pusti!

*

Preveč lepo je steklo, da bi trajalo, si je rekel.

Na zunaj je bila zadeva nedolžna. Dvakrat tedensko spremljanje poslovneža novega kova. Užival je, ker ni bilo več natačnih navodil in pravil, nič več ni bilo treba skrivati dvojnega življenja.

Izposojeno limuzino je parkiral v neposredni bližini vhoda.

Odpri je zadnja vrata in se ozrl naokoli. Nič sumljivega. Pri vratih je tip dvakrat pritisnil na zvonec. Malo okence se je odprlo. Zaslišal je rožljanje ključavnice.

Luč je ugasnila. Megleni piš spreja in bliskoviti udarec v zatilje sta ga spravila na kolena. Drugi udarec ga je ovil v temo.

Zbudil se je premražen in kljub trudu se ni mogel postaviti na noge. Po vseh štirih se je plazil proti lesketajoči se svetlobi v daljavi. Zaslišal je pisk vlaka.

Dve uri so potrebovali, da so ga za silo pokrpali. Preveril je tipa, ki ga je varoval, poklical je znanca. Nobene sledi.

Povit in pogipsan je sedel v svoji sobi in razmišljal, kje je storil napako. Pogledal je v adresar in znova zavrtel telefon.

*

Po prepiru z bivšo sem šel obiskat hčer na kliniko.

Ravno so ji pobrali šive in njen hladni sprejem me je pretresel. Ni hotela govoriti z mano, obračala se je stran.

- Povej mi, kaj naj storim? sem jo spraševal.
- Pusti me, samo pusti me, je rekla in se skrila pod odejo.

Na tisti točki sem spoznal, da sem jo izgubil. Neka druga deklica se je naselila v njej.

Na tisti točki, ko sem sedel tam, ko nisem našel besed in se je ona skrivala pred menoj, se je dokončno zlomilo v meni. Resničnost je kot val zalila čas in prepozno je bilo, da bi karkoli storil.

Rože in darila sem položil na posteljo.

- Še bom prišel, sem rekel bolj sebi kot njej.

Potem pa, ko sem se vračal domov, tisti obrambni mehanizem, ki deluje avtomatično, izmislim si zgodbo, čisto kratko zgodbo, ki se ne dogaja meni, to nisem jaz, tako je bilo odločeno prej, nisem mogel vplivati, kot tudi ne na vse drugo, ničesar nisem storil, rečem izmišljeni zgodbi, ki sem jo preložil na ramena dvojnika.

*

Hčer sem obiskovala vsak dan. Sedla sem k njej in zaman čakala, da me vsaj pozdravi.

Niti besede ni spregovorila z mano.

– Pustite jo, sama se bo odprla, je rekel terapevt, nima smisla, moramo počakati, da se zacelijo rane, tudi na obrazu in one druge.

Nisem se ji mogla približati, nisem je več prepoznala.

Prepozno je, prepozno, me je dušilo, ko sem po obiskih zavila na kozarec, dva.

Tako mi je bilo lažje.

– Veste, ti izpadi asocialnosti, ti suicidni nagibi, to je v letih pubertete pogost pojav, vaša hči bo potrebovala strokovno pomoč, lahko vam predlagamo, da jo premestimo v ustrezen dom, seveda, če ste vi za to.

Naročila sem novo pijačo. Pričela sem piti doma. – Sicer pa, pogovorite se z njo, vprašajte jo, nič zato, če noče zdaj komunicirati z vami, nič zato, vprašajte jo, kaj bi si sama želela.

Naročim novo pijačo.

Moja mama, sem se v življenju sploh kdaj resnično pogovorila s svojo mamo? pomislim.

In se spomnim gore denarja, ki me čaka na banki. In si rečem: razsuva se, moje življenje, na drobce se razsuva.

*

... mogoče imaš prav, da je vse odločeno v otroštvu, sam si doživel, bra-la sem, kako si to opisal, svojega zapitega, večno odsotnega očeta, svojo le-deno mater, vem, rekel boš, eno so besede, drugo je življenje, že ko misliš, da si zvozil, da si se prebil, da je najhujše mimo, ti življenje nastavi novo mi-no, novo past, preizkušnjo, samo, zakaj sem tako vztrajala, da ti povem svo-jo zgodbo, koliko je primerljivih, tako, čisto na zunaj, koliko jih je šlo čez vse to, morda, takrat ko sem bila otrok, sploh si ne morem več predstavljati, da sem bila otrok, morda se je takrat zgodilo, samo potem nisem več razmišlja-la, da bi karkoli spreminjala, prepustila sem se toku, morda se je zgodilo ta-krat, kot praviš ti, ko me je posilil prvi moški, rečem ti, morda, ne vem, mor-

da je bila kriva mama, ker je vedela in ni nič storila, samo, jaz kasneje nisem živela s tem, morda sem potisnila globoko vase, ne vem, samo, ni imelo smisla, da bi jo obsojala, kako le, kako naj vem, moja mati, nikdar mi ni pripovedovala o sebi, o svojih starših, o svojem otroštvu, ne vem, če sva se kdaj v življenju resnično pogovorili, res ne vem, pa tudi, če bi se, ne vem, če bi bilo drugače, samo to vem, kako krčevito se je borila za svoje moške, jaz se nisem, samo, morda je ključ in pečat v otroštvu, morda imaš prav ...

*

Deklica stoji ob oknu in nepremično opazuje hiše v mestu.

Kaj le počno ljudje za tistimi stenami? se sprašuje.

Zima se naseli v krvi in kače pojedjo nebo.

Ko prihaja on, tujec, se obrnem stran. Rože in darila mečem v smeti.

Je mar pozabil, kako sem ga prosila, sem lahko pri tebi, en dan, samo en dan, oče?

Ko prihaja ona, tujka, ji ne podarim niti besede.

Ko me sprašuje: bi šla stran od mene, v dom, samo pokimam.

Kače pojedjo nebo in zima se naseli v krvi.

*

Vstane, naredi nekaj korakov in pade. Ure tako prebijam med zaraščenim močvirjem. Brez misli, opraskan, krvavega obraza.

Ob prvem mraku se priplazi do železniške proge.

Na obrazu mu zaigra nasmeh.

Glavo nasloni na železo.

Tako je, kot da sliši glasbo.

*

Nisem vedel, kako naj ukrepam, ko so pričele prihajati anonimke. Veliko jih je bilo, ki bi se s tega ali onega razloga spravili name.

In vendar, od kje jim fotografije? Kdo vohuni za mano? Kdo je napisal grafit na avtu? Kdo kliče po telefonu in odloži brez besed?

Poškodbe so se počasi celile.

Ko je tisti študent, ki sem ga klical preko agencije, pozvonil na vratih, sem mu presenečen odprl.

– Večkrat sem te iskal, saj ni narobe, mislil sem, da sem ti všeč, želel sem si, da bi se še kdaj srečala.

– Stopi naprej, sem ga povabil v stanovanje in ga pričel zasliševati.

Z udarcem sem mu zaprl usta in ga z vrvjo privezal na stol.

– Si ti, povej, če si ti?!

– Kaj jaz, ne vem o čem govoriš?! je tajil.

Prižgal sem cigareto.

– Vidiš ta čik, prvega ti bom ugasnil na roki, drugega na obrazu, tretjega, saj veš kje?!

Ni in ni hotel priznati.

*

Bolj zaradi slabe vesti si se udeležil predavanja, ki ti ga je svetoval terapevt s klinike. Blejanje je bilo namenjeno staršem, niti enega otroka ni bilo v dvorani, če nisi štel tistega, ki so ga na plakatu nalepili na vhodna vrata, poleg napisal: Naši otroci!

– Oče in mati spočneta otroka in vendar nista stvaritelja novega človeka, pač pa priča čudeža učlovečenja, kajti oče in mati predajata naprej svojo telesno in duševno dediščino, ne pa svojega duha, je piskala gospa v staromodni obleki.

– Pri otrocih poznamo materialno stisko, stisko osamljenosti in stisko nasilja. Prva je v socialnih razlikah, otroci so danes osamljeni, veste, starši so prezaposleni, veste, ker, pomnite, stvari nam pomenijo več, kot družina. Pri nas se je nasilje razmahnilo do grozljivih razsežnosti, v šoli, na ulici in predvsem v družini, da, družina je odpovedala, je nadaljevala monotono.

Stiskalo te je v želodcu od vseh teh nabuhlih besed. Zavil si v stalni bife in prvič opazil cunjasti obraz natakariče.

– Častim pijačo, si se ponudil.

*

Deklica stoji sama na hodniku. – Pridi, bova spili požirek, jo vabi mlada samomorilka.

Sedita na školjki in pijeta.

– Starci bodo prišli vsak čas, reče deklica.

– Pusti jih, ko jih jebe.

– Jih nikoli ne pogrešaš?

– Malo morgen, veš kolikokrat si predstavljam, kako je na mojem pogrebu, točno vem, kako bo, kako bodo oblečeni, kako se bodo obnašali, kaj bodo govorili.

– Jaz pa, razcefrala sta me, tako me je bolelo, dihanje, vse, zdaj pa, v dom, v dom bom šla.

Opitost popači besede, padeta v histeričen smeh.

– Tako žal jim bo, ker so vse zasrali, tako žal! tuli mlada samomorilka.

Njen jok preraste v ritmične krike.

Deklica prestrašeno steče na hodnik.

*

Ženska se pijano ziba na stolu, moški jo objema preko ramen.

– Pusti, pusti, reče, crknil bom od smeha.

– Povem ti, če pa je bilo v resnici tako! Naj je počel karkoli, ni mu prišlo, on, moj bivši mož, svetovno znani pisatelj, mehki nudel imenovan, veš kako se je trudil, daj, povej mi ti, ki poznaš ženske, povej mi, kje sem zgrešila? sprašuje.

– Nikjer, tip je bil nor, da te je pustil, krasna ženska si, se ji prilizuje.

Voha denar, voha žalost, ta terenski parazit, deškega obraza.

– In kaj naj storim jaz, hči mi je obrnila hrbet, pa sem ji dobro hotela, samo dobro, ihti ženska na robu joka.

On jo stisne k sebi in pomigne natararici za novo rundo.

*

Bolečine so se vrnile. Je temno tam spodaj, zebe, kam se izgubi luč, so nebesa in je pekel, je tam tvoja nora mati, kako zdrži brez moških, so letni časi, je strah, udarjajoč kot rezilo, strah pred bolečino. Piješ počasi in vztrajno, dovolj je bilo igre po njihovih pravilih. Noči so kot noži. Pijača pa skupaj s kemijo, pričara mehko, podoba sveta je zavita v prejo. Kakšen smisel ima podaljševati to životarjenje? Tako prekleto je, ko ne čutiš svojega telesa.

Povsod po stanovanju se valjajo škatlice z zdravili, tabletami, pilulami.

Ne moreš se odločiti.

Odpreš plin. In ga spet zapreš.

Zaslišiš korake.

*

Dve tujki stojita na avtobusni postaji.

Mati in hči. Mati nosi malo potovalko z njeno obleko.

Množica se preriva pri vhodu v avtobus, onidve vstopita zadnji.

Mati hodi za njo. Puder ne more zakriti zabuhlega obraza.

Pozno v noč je pila in zlagala njene najljubše obleke v potovalko. Pila in jokala je.

Poskuša jo nagovoriti.

Deklica strmi v tla.

Na njenem obrazu so sveže brazgotine.

Napotita se k veliki, moderni stavbi v predmestju.

V sprejemni pisarni mati podpiše papirje.

Deklica se skupaj z vzgojiteljem odpravi po stopnišču.

Ne ozre se.

Ona se nasloni na zid, iz torbice povleče malo, kromirano steklenico in sunkovito potegne.

Prve dežne kaplje pomladanske nevihte trdo udarjajo v njene razprte, prazne dlani.

*

... veš, veš, nič mi ni žal, zdaj vem, mavričnih vrat ni, nekoč, ko sem bila še otrok, z mamó sva odšli na izlet, pet, šest let sem imela, dolgo sva hodili v hrib, vsake toliko me je vprašala, si utrujena, daj, povej mi, si utrujena, nič ji nisem priznala, sledila sem ji, višje in višje, v samo nebo sva hodili, bil je topel, pomladanski dan, sonce je bilo nasmejano, zasopla sem ležala poleg nje in jo vprašala: zakaj ne ostane tako, zakaj se morava vrniti ...

*

Dal mu je denar in ga prosil, naj molči. – Veš, zasledujejo me, mu rečeš, vidim jih, samo ujeti jih ne morem, ga rotiš.

Panično steče ven iz stanovanja.

Z dlanmi si pokrije obraz, pade na tla in se zvija. Vidi jih, sliši njihov smeh.

Ko je stopil v gostilno, so se bivši sodelavci obračali stran. Vedel je, kje jih lahko poišče.

– Kaj, kaj čakate, mar vam ni dovolj, mar mislite, da se bojim?! zakriči v transu.

Posmehnejo se in nadaljujejo pogovor.

– Veš, veš kaj ti najbolj zamerim, reče brkač s čopom izza šanka, to, da smo se tuširali skupaj, ti pa nam nisi nikoli povedal!

Zarezgetajo v smehu.

Mirno se odpravi v bližnji park.

Spomni se matere in sestre, vidi ju, kako hodita po visoki travi, ki valovi v vetru.

– Princeski, princeski moji! zakliče prividu.

Pištolo si prisloni pod brado.

Sproži.

*

Stojiš pred razbitim zrcalom. Vsi so s teboj v sobi.

Policaj, ki se je ustrelil v parku.

Morilec, ki je končal pod vlakom.

Komaj slišni glas prostitutke.

Tvoja zapita, bivša žena.

In hči.

Lunin obraz ima.

(Odlomek iz romana)